Nr. 106 (140)
Viljandis,
kolmapäeval, 12. sept. 1934.

Ilmub neli korda nädalas: esmaspäeval, kolmapäeval, reedel ja laupäeval kusjuures laupäevane number kannab nime „Sakala Pühapäev" („Pühapäev").

Hinnata kaasandeks: „Sakala" tähtraamat, rebitav seinakalender, kokkuköidetav jutulisa, piltidega ilustatud nädalaleht „Sõnapilt" ning pooleaasta ja pikema-aja tellijaile põllutööajakiri „Uus Talu".

Aadress: „SAKALA", Viljandis.

Sakala.

ASUTANUD C. R. JAKOBSON A. 1878.
Päätoimetaja EVALD SOOSAAR.

ÜKSIKNUMBER 5 SENTI.

Tellimise hind: a) 4 korda nädalas (pooleaasta ja pikema-aja tellijaile „Uus Talu" kaasas): 1 kuu 70 s., 2 k. 140 s., 3 k. 2 kr., 6 k. 4 kr., 12 k. 8 kr.; b) 3 korda nädalas (ilma pühapäevase numbrita, ja „Uus Taluta"): 1 k. 60 s., 2 k. 120 s., 3 k. 160 s., 6 k. 310 s., 12 k. 610 s., c) Läti- ja Leedumaale 50% ja mujale välismaale 100% kallim. Aadressi muutmine 25 senti.

Kuulutuste hind: kuulutusküljel — 5 snt., 1-sel lhk. — 10 snt., tekstis kuulutusekirjaga — 12 snt., tekstis tekstikirjaga või eriliste tingimustega paigutamise suhtes — 15 s. iga mm ühel veerul. Välismaalised 100% kallimad, värvilised kokkuleppel.

TALITUS asub Viljandis, Lossi tn. 22, Sakala Panga majas, alumisel korral. Avatud äripäeviti kella 8—17, lehe ilmumise õhtutel ka kella 19—23-ni. Telefon 2-31, postkast 32. Talitus õiendab: „Sakala" äriasju, võtab vastu tellimisi ja kuulutusi, müüb üksiknumbreid ning korrraldab lehe väljasaatmist tellijaile. Kuulutusi ilmuvasse numbrisse võetakse vastu lehe ilmumise päevadel ainult kuni kella 13-ni, ja teistel päevadel aga talituse lahtiolekul.

TOIMETUS asub Viljandis, Lossi t. 22, Sakala Panga majas. Kõnetunnid kella 10—12 Telefonid: üldine 31, trükikojas 2-31, päätoimetaja Evald Soosaar kab. 2-31, kodus 2-28. Toimetaja Jaan Lepik 31 või 2-31. Käsikirjad tulevad kirjutada tindiga või kirjutusmasinal selgelt ja puhtalt paberi ühele küljele, igal kirjutisel autori allkiri kirjutatud iga artikli ülemisele äärele. Tarvitamata käsikirju alal ei hoita, juurdemaksuga kirju postiti välja ei osteta ja nimeta kirju ei kasutata.

üliõpilaskonna klassiloterii kindelloosimine on pühap., 16. sept. s. a. Piletikupongid palutakse tagasi saata.

Kino „Gloria"

Kolmap., 12. skp. viimast päeva rahvaetenduseks suurfilmid „Pulmaöö seiklusi". „Hinge hüüd"

Neljap., 13. sept. alates. Hooeja grandioosim helifilm! Esimest korda Viljandis! Kõige põnevam ja vapustavam helifilm! Film, mis äratab enneolematut huvi laiemates massides! Film, mis jätab unustamata mulje!

„Dr. Mabuse testament"

Kuulsa naiskirjaniku Thea von Harbou romaani 2 peatükki 16 aktis, mis demonstreeritakse korraga. Geniaalse lavastaja Fritz Lang'i lavastus. „Niebelungide", „Metropolise", „Naine kuul" looja. Pääosades parim näitleja RUD. KLEIN-ROGGE.

Inimsoo koledaim testament on see, mille kirjutas ja pärandas kuulus dr. Mabuse. Selle testamendi mõju on nii suur ja vapustav, et ta tagajärjed ulatavad ka Eestisse, valmistades kodanike närvikavale katsetunni, mis jääb püsima aastaid, võib olla aastakümneid. Raske on kaitsta end selle õudse päranduse tagajärgede eest. Ta kisub Teid nõlavõel enesesse, äratades inimestes nende instinktid, milliste käes on ülivõim ja enamus.

Lisaks viimased maailma uudised. — Hindenburgi elu ja matus.

Algus kell 7 ja kell 1/2 4. Sisseminek kuni kella 10-n.

Piiskopi õnnistajad saabuwad

Esimestena saabuvad kohale Rootsi pääpiiskopp Eidem ja Soome esindajad

Õnnistamistsermonii tehakse wõimalikult kõigile kuuldawaks

Eesti piiskopi ametisse õnnistamise puhuks saabuwad neljapäewal esimeste wälisfülalistena kohale Rootsi pääpiiskopp Eidem ja Taani kirikuloolane Fabricius. Soomest tulewad Helsingi ülikooli usuteaduskonna dekaan prof. Apuuko ja ministeriaal-esindaja Yrjö Laimaranta, Turu ülikooli usuteaduse professor Rafael Gyllinberg ja Soome kaitsewäe praost Amanin. Königsbergist tuleb ülikooli usuteaduse dekaan Iwand, kes jääb korterisse Saksa praosti juurde ja jutlustab ka Olewiste kirikus.

Piduliku fündmuse puhul antakse edasi raadiojutlused Kaarli ja Jaani kirikutest. Samuti antakse edasi ka kogu õnnistamise talitus. Et kõik kuulajad kaugeltki ei mahu Toomkirikusse, kus õnnistamine, siis tahetakse seadida waljuhäältajad Jaani ja Kaarli kirikutesse, et inimesed wõiksid kuulata jutlusi wäljaski.

Pääle õnnistamistalitust korraldatakse ühine lõuna Kristliku Noortemeeste ühingu ruumides, millest wõtab osa wähemalt 250 inimest.

Wälisajakirjanikke piiskopi õnnistamise puhuks tuleb Eestisse Soomest, Rootsist, Taanist ja Lätist.

Ühendus Berliiniga kiiremaks

Uus rahvusvaheline kiirrong määramisel, mis viib 25 tunniga Tallinnast Berliini

Juba mõnda aega on olnud kaalumisel kiirrongi käimapanek Tallinna ja Berliini wahel. Selle kiirrongiga wõimaldaks Tallinnast jõuda Berliini 25 tunniga. Eesti, Läti ja Saksa raudteewalitsused on jõudnud põhimõttelisele kokkuleppele kiirrongi korraldamise üle. Lahtine on weel Leedu seisukoht. Leedulased tahawad, et kiirrong tingimata läbistaks ka Kaunase. Teised asjaosalised riigid aga soowiwad, et kiirrong läbistaks Leedu Shauli-Tilsiti kaudu, kuna Kaunase kaudu tuleb Shauli-Tilsiti tee 80 kilomeetri wõrra pikem. Sellega kuluks kiirrongil Leedu läbistamiseks 1 tund ja 15 minutit aega enam kui Tilsiti kaudu. Leedulastega sõitis pühapäewal läbirääkimisi pidama Eesti raudteewalitsuse päädirektor Raudsepp.

See on eriti soowitaw Soome reisijail, kes soowiwad külastada Saksamaad. Senini kasutasid Soome reisijad üle Stokholmi käiwaid laewa. Laewateed Helsingist Berliini nõuab aega 45 tundi. Uue kiirrongi käimapaneku puhul wõimaldub aga Helsingist pääseda Berliini 29 tunniga. Ühtlasi tuleks sõit raudteel odawam kui laewal. Arwatakse, et kiirongi Tallinna ja Berliini wahel kasutawad aastas wähemalt 100.000 isikut. Seega tähendaks uus kiirrong ka Eesti raudteewalitsusele tulude suurenemist.

Uue kiirrongi käimapanek tuleb wastuwõtmisele Euroopa raudteewalitsuste kongressil, mis peetakse 8.—13. oktoobrini Dumbrownikus, Jugoslaawias.

Saksamaa idapakti vastu

Rahupaktidega on Saksamaa nõus ühinema ainult sel puhul, kui pannakse maksma üheõiguslus relvastuses

Saksa walitsus tegi esmaspäewal teatawaks kõigile asjasthuwitatud riikidele oma seisukoha idapakti asjus. Walitsus teatab, et Saksamaa on nõus ühinema rahupaktiga waid sel juhul, kui relwastuses pannakse maksma üheõiguslise põhimõte. Samast tingimusest olenewat ka Saksamaa tagasiastumine Rahwasteliitu. Omas wastuses Saksa walitsus toonitab, et teisiti tal teotseda ei wõimaldu. Saksamaa asuwat kesk wõimsat relwastatud riike ja see asjaolu nõudwat ettewaatust osawõtus igasugustest kohustest. Wastasel korral Saksamaa wõiwat sattuda kergesti konfliktide keerisesse ja Saksamaa kujuneks sõja tallermaaks.

Edasi seletab oma memorandumis Saksa walitsus, et ta ei näe idapaktis mingit paremust. Neid sihte, mida taotletakse idapaktis, wõib sakslaste arwates saawutada paremini teiste meetoditega. Olulisemaid punkte, mis idapaktis ei meeldi sakslastele on, et sõjakorral lepinguosaline peab otsekohe abistama teist. Sarnane tingimus polewat Saksale wastuwõetaw. Selle asemel, et lepinguosalisele otsekohe appi minna Saksamaa näeks waid mittekõlaletungi lubadust ja walmisolu wahejuhtumi selgitamiseks läbirääkimiste teel.

Awaldades memorandumi asjast huwitatud riikidele memorandumi esitaja würst Bismark olewat palunud memorandumit esialgu ajakirjandusele mitte teatawaks teha. Briti walitsus olewat soowinud otsekohe dokumendi awaldamist ajakirjanduses. Prantsuse, Itaalia ja Wene walitsuste seisukohta memorandumi salajaseks jätmises pole teada.

Teisipäewal kella poole 12 paiku käis Saksa saadik Tallinnas wälisministeeriumis ja informeeris ametlikult wälisministrit Lareteid idapakti küsimuses.

Leiti vanaaegne eestikeelne käsikiri

Tartus leiti kultuurajaloolisest arhiivist M. Lipu kirjade seast 1732. aastal ilmunud eesti keele grammatika käsikiri

Neil päewil leiti Tartus kultuurajaloolisest arhiiwist haruldane wanaaegne käsikiri, mille on kirjutanud enne 1732. aastat Pühawaimu koguduse pastor ja Olewiste koguduse abipastor Eberhardt Gutslaff. See on wana eesti keele grammatika mustand-käsikiri ja sisaldab ühtlasi ka kirjawahetust.

Piibli tõlkija eesti keelde, Anton Thor Helle asus eestikeele grammatika koostamisele, kuna tal enesel oli aeg wõrdlemisi piiratud, siis usaldas ta töö oma õõbrale Eberhardt Gutslaffile. Eberhardt Gutslaff tundis eesti keelt wõrdlemisi hästi. Ta kogus enesele mõningaid kaastöölisi, kellest enam oli tuntud kooliõpetaja Hess ja Anton Thor Helle. Grammatika ilmus 1732. aastal, Saksamaal, Halles. Sama grammatika mustand-käsikiri leitigi nüüd kultuurloolises arhiiwis. Anton Thor Helle-Gutslaffi grammatika on selleaja kohta wõrdlemisi hästi koostatud. Esimene eesti keele grammatika ilmus teatawasti Heinrich Stahlilt 1637. aastal. Stahli grammatikast on wiimane grammatika hoopis täielikum ja tugeneb enam rahwapärasele keele tarwitamisele. Tähendatud grammatika sisaldab pääle muu 525 eesti wanasõna ja 135 mõistatust. Grammatikas on toodud ära ka kogu Eestimaa waldade nimestik.

Käsikirja juures leiti Gutslaffi kirju kaastöölistele, mõningaid kirikulaule, kahekõnesid jne. Sääl on ära toodud ka mesilastepidamise õpetus. Käsikiri leiti kadunud õpetaja Martin Lipu kirjade kogust, mis umbes aasta tagasi anti üle kultuurajaloolisele arhiiwile kadunu tütre Anni Lipu poolt.

Samas Martin Lipu kirjade kogus leiti mõni kuu tagasi wanaaegne eestikeelne kiriku agenda (kirikuteenistuse kord). Martin Lipp oli selle agenda saanud tuntud wanawanemalt korjajalt J. Jungilt. J. Jung aga oli agenda jälle omakorda saanud Halliste õpetajalt Tehnilt. J. Jungi wäidete põhjal on agenda pärit enne 1630. aastat.

Saksamaa soovib asumaid

Rahwussotsialistliku erakonna kongressil toonitati, et Saksamaa ei saa läbi ilma asumaadeta

Rahwussotsialistide kongressil Nürnbergis pidas Rudolf Hess kõne rahwussotsialistlike wälisorganisatsioonide esindajaile. Kõnes Hess toonitas, et Saksamaal on ta endiste asumaade tagasisaamine wäga oluline. Asumaad on Saksamaale tarwilised toorainete saamiseks. Praegu olewat Saksamaa sellepoolest wäga raskes olukorras. Walitsusel ei jatku wäliswaluutat toorainete ostmiseks, Saksamaal endal aga puuduwad asumaad, kust wedada sisse tooraineid. Hessi arwates peaks sellest seisukorrast aru saama need riigid, kelle walduses on praegu endised Saksa asumaad. Kui Saksamaa ise wõtaks asumaade tagasinõutamise küsimuse päewakorrale, siis teised riigid näeks selles waenu õhutamist.

Laupäewal keskpäewa paiku oli rahwussotsialistliku rünnakrühmlaste ja kaitserühmlaste suur paraad erakonna kongressi puhul. Hitler pidas pruun- ja mustsärklastele kõne, milles ta ütles, et ta wahekord on rünnakrühmlastega wäga südamlik. Rünnakrühmlastel polewat midagi ühist möödaläinud warjuga, mille all Hitler mõtles 30. juuni sündmusi. Rünnakrühmlased jääwat alati rahwussotsialistliku rewolutsiooni saawutuste kaitsjateks. 30. juuni järele olewat olnud rahwussotsialistide wastased arwamisel, et rahwussotsialistlik erakond lõheneb ja tuleb lõpp rahwussotsialistide walitsusele Saksamaal. See aga jääwat rahwussotsialistide waenlaste täideminemata unistuseks. Rahwussotsialistlik erakond püsiwat alati wankumata. Seda näitawat see suur üksmeel ja waimustus, mis ilmnes erakonna kongressil.

Läti suleb vähemusrahvaste koole

Vähemusrahvused püütakse uue koolireformiga ümberrahvustada

Uus kooliseadus Lätis nõuab, et ainult need wähemusrahwuste lapsed, kelle mõlemad wanemad on mittelätlased, wõiwad õppida wähemusrahwaste koolis. Kui aga teine laste wanematest on lätlane, siis last wähemusrahwaste kooli saata ei wõimaldu.

Uus korraldus tõi kaasa laiaulatusliku wähemusrahwaste koolide sulgemise, kuna koolides õpilaste arw sulas kokku. Riias on suletud Saksa algkoole ja nende üksikuid klasse sedawõrt, et tuli wallandada 35 õpetajat. Samuti on suletud palju Latgallia wähemusrahwaste, poolakate ja wenelaste algkoole.

Segawerelised lapsed, kel ei wõimaldu õppimist jätkata wähemusrahwaste kolis, peawad õppimist jatkama läti koolides. Kohati on asutatud wähemusrahwuste koolidest wäljalangenud õpilaste tarwis erilised segawerelised koolid. Neis koolides on õppekeeleks läti keel.

Arwatawasti puudutab uus kooliseadus ka eestlaste algkoole Lätis, kui suures ulatuses, seda aga pole teada. Hopa, Wana-Laitsna ja Lutsi eesti algkoolid kannatasid juba warem õpilaste wähesuse all. Kui nüüd segawerelised õpilased koolist kõrwaldatakse, siis kuiwab nende kolide õpilaskond hoopis kokku. Kui aga teostuks. nende eesti koolide sulgemine, siis oleks eesti lapsed sunnitud õppima puht läti koolides, sest segawerelised koolide awamist Eesti-Läti piiri ääres pole loota, kuna sääl puuduwad teised wähemusrahwused pääle eestlaste. Eesti laste saatmine läti koolidesse tingiks aga eestlaste ümberrahwustamise, kuna lastel ei wõimaldu õppida oma emakeelt.

Kuulujuttude eemaletõrjumiseks Abja vallavalitsus teatab, et

Abja laat peetakse esmaspäeval, 17. sept. 1934. a.

Vallavalitsus

Ratsavõistlused lõppesid

üleriiklikud ja ühtlasi ka rahwuswahelised ratsawõistlused lõppesid esmaspäewal. üldse oli wõistlustele wälja pandud auhindu 2000 krooni suuruses summas. Suurem osa auhindu langes poolakatele.

Poola ratsanikud lahkusid Tallinnast esmaspäewa öösel. Lätlased lahkusid teisipäewal. Esmaspäewa õhtupoolikul oli Poola saatkonnas kooswiibimine, millest pääle wõistlejate osa wõtsid ka kõrgemad Eesti kaitsewäelased.

Uus kirikuseadus ja elu

Seadus on tervitatav, kui korralooja koguduste elus, ei saa aga õigeks kiita tahet sundida politseivõimu abil kogudusliikmeid täitma nende kohustusi kiriku vastu

Kirikujuhtide valimine peaks jääma ka tulevikus kolleegiumide kätte

Hiljuti töötati wälja uue kirikuseaduse põhilaused ning saadeti tutwumiseks usuühingutele, et pärast nende seisukohtade ärakuulamist seda panna maksma juba seadusena. Põhilausete wäljatöötamisel on wälja mindud seisukohast, et kirikule tuleb waadata kui awalikköigusliikule asutusele, kelle eest riik peab hoolt kandma, et kirik saaks takistamata täita usulisi talitusi, ning kus riik toimetab järelewalwet et usuliste talituste pidamine sünniks awaliku korra ja kõlbluse piirides.

Seaduseelnõu näeb ette usuühingute kõrgemate juhtiwate organite moodustamise ning kohtukorra. Uue kohtukorra kohaselt omawad waimuliku kohtu otsused sundtäite iseloomu ja riik annab abi nende otsuste täidewiimisel. Siis on määratud liikmete õigused ja kohustused, ning pääle muu näeb seadus weel ette, et liikmete maksud wõidakse sisse nõuda sundtäite korras.

Awalikult uue kirikuseaduse kohta on seisukoha awaldanud luterinsu koguduste kirikupää, piiskopp Rahamägi, kes on üldiselt pooldanud kirikuseaduse põhilausetes awaldatud seisukohti. Ajalehtedest wilksatas kord läbi ka teade, et apostliku õigeusu sinod pooldawat kawas mõningaid uusi põhimõtteid, ning isegi teade, et ap.-õigeusu kogudus küllaldaseks peab praeguse kirikukorra. Teiste wäikesemate usuühingute kohta ei ole teada awalikult nende seisukohad.

Algatust riigi kaasabil maksma panna kogudustes kindel kord, tuleb ainult terwitada. Lühike ajalugu meie kirikuelus on näidanud, et kogudustes walitsew kord on jätnud liiaks palju soowida. Igasuguseid „tulewiskajaid" on olnud rohkesti. Nende hulgas on olnud isikuid, kes omawad akadeemilise hariduse, nende hulgas ka isikuid, kes kord waid waadanud sisse ülikoolinkest. Ning jälgides nende „lutheruse" mängimist, ei leia kogu terwes õpetuses midagi sarnast, mis õigustaks sarnast: „siin ma seisan ja teisiti ma ei wõi". Küll on „wõitluse" tagajärjeks see, et koguduste elu läheb korrast ära, tekiwad alalised riiud, protsessid, tasaakaalutud etteheited kantseleist, füüdistused jne. Inimestel, kellel oli usuline weene ja usulised tõekspidamised, oli raske minna kirikusse, selleks et kuulda oma hingekarjase suust sõimu ja lubamatut etteheidet. Nüüd on wähemalt loota, et uue seaduse maksmahakkamisel on wõimalik wormilisest küljest sarnaseid „tulewiskajaid" taltsutada.

Kuid wähe sellest. Tahaks loota, et uue seaduse maksmahakkamisel ka kogudusе juhtides tõuseks uus waim, sest iksi külmad ja politseiwõimu kaasabil täidewiidud otsused ei kõnele arusaamisest, ega kristliku kiriku põhimõttest. Ning mis weel eriti tahaks alla kriipsutada, et sarnased nähted nagu oleme näinud kohtuprotsessides waimulikkudega, etteheiteid sugulise elu alal, lubamatuid wõtteid walimistel jne. ei kinnita mitte seda, et kirikuametikandjate seas kristlik-kõlbline waade ja weene wäga kõrgel järjel seisaks. Sarnaseid pahesid ja etteheiteid ei saa kaotada mitte ainult külma paragrahwiga, waid siin oleks waja rohkem sisemist kaswatust ja arusaamist oma kiriklistest ülesannetest. On ka täiesti kindel, et uue seaduse maksmahakkamisel kiriku usuelu organid koos piiskopi, kui ülemkarjasega peawad tegema kõik, et wäärnähted kaoks usuelust.

Siiski kawa kohta paar märkust. Jutuajamisel on piiskopp Rahamägi awaldanud arwamist, et praostid tuleksid määrata konsistooriumi poolt, niisamuti näeb ette kawa, et usuühingute kõrgemad waimulikud tuleksid kinnitamisele oma ametikohtadele pärast walimisi riigiwanema poolt. Nähtawasti on meil ajawaim praegu sarnane, et suurema kogu käest pääletamise teel saadud arwamisele tuleb waadata, kui otsusele, mida kõrgem wõim kindlasti peab kontrollima ja üksinda ütlema, kas suur kogu on oma otsuse õieti teinud, wõi ei kõlba see kuhugi. Seda seisukohta ega waadet ei saa pooldada. Muidu wõime jõuda sama kaugele, nagu praegu Saksamaal, kus parteilises wõitluses walitsew partei nimetab oma kirikupää. Teame aga, et sarnase kirikupää nimetamine on wiinud Saksamaal kirikuelu lõhenemisele, mitte aga terwenemisele. Ja meie seda sama „führeriumi" printsiipi tarwitades wõime jõuda tõesti niikaugele, et näiteks praostkonna wõi kirikupäewa otsus ei maksa midagi, waid üksikisik on see, kes määrab kiriku juhid. ometi ei wõi meie senini mitte praostide ega piiskopi walimise kohta kinnitada, et need walimised on olnud halwad. Mis eeldustel teeme meie siis järeldusi, et tulewikus need kirikujuhid keda walib kogu saadikuid ja waimulikke, ei kõlba. Seepärast peaks jääma kirikujuhtide walimine kindlasti kolleegiumide kätte ka tulewikus.

Siis wajaks kahtlemata weel kaalumist, kas on otstarbekohane ette näha kirikuseaduses wõimalust, mille järgi kirikumaksud nõutakse sisse politseiwõimu kaasabil. See on ikka kaheteraga ja wäga teraw kaheteraga mõõk, ta ei näita igatahes mitte kiriku wõimsust, waid nõrkust. On täiesti arusaadaw, et kogudus kui niisugune ei ole wõimeline eelma maksudeta, kuid kas politsei abil maksude saamine on õigustatud ja kooskõlas kristliku armastusetööga? Mitte politsei wõimu abil ei tõsteta armastust kiriku ega usuelu wastu, waid just seda peab tegema kirik oma tööga, järjekindla tööga. On ka täiesti arusaadaw, et seda tööd ei saa teha mitte ühe ega kahe aastaga, waid selleks on tarwis tööd aastakümneid ja sadu. On ju meil niipalju koguduſi, kus raskusi ei tee majanduslikud küsimused, remonteeritakse kirikuid, seatakse sisse uusi oreleid, õpetajale maksetakse korralikku palka, samal ajal aga naaberkoguduses lonkab kõik kuna siin wähe saab teha fundimisega, siis on õiglasem, et maksude sissenõudmisel ei kasutataks politsei abi.

Uue kirikuseaduse maksmapanemine on terwitataw, ta loob kirikusse ühtlasema korra. Kuid tahaks näha ka, et uus kirikuseadus tooks ka meie kirikusse uut waimu, et nende äärmiste abinõude tarwitamist, mis näeb ette uus seadus, ei tuleks kunagi waja.

Maailm militarismi wõimuses

Mussolini arvab, et kõik suurriigid on militaristlikud ja paljud wäikesemad samuti

Püüded politilise erikaalu tõstmiseks

„Popolo d'Italia" awaldab Mussolini artikli, milles duce arendab edasi oma kõnulise kõne teese, mis ta pidas hiljuti Itaalia suurtel sõjawäe manöötwritel.

„Meie kordame uuesti", kirjutab Mussolini, „et fašistlik Itaalia peab olema militaristlik, et sõjakorral tulla wõitjaks. Kõik suurriigid, kes tänapäewal mängiwad osa maailma politikas, on militaristlikud. Tarwitseb ainult mõelda Jaapanile ja Nõukogude Wenele. Nõukogude militarism nimetab end küll proletaarliseks, kuid oma olemuselt, sihtidelt ega waimult ei erine see millegipoolest igast teisest militarismist. Erilist osa selles mängib weel Nõukogude walitsuse otsus militariseerida kogu noorsugu.

Ka Prantsusmaa on üsna militaristlik riik. Kui Prantsuse kindralstaap midagi käsib, siis alistub sellele walitsus, parlament ja parteid. Kogu Prantsusmaa elu keerleb päämiselt sõjaliste organisatsioonide ümber.

Inglise merejõud kujutawad endast Briti militarismi wormi, mis kohandatud saareriigi oludele. Laewastik ja õhujõud iseloomustawad Ameerika Ühendriikide militarismi. Militaristlikud on samuti ka wäikesemad riigid, kes järjest püüawad kätte wõita suuremat politilist erikaalu. Tüüpiliseks näiteks on selles mõttes Poola, kes annab 45 protsent kogu oma sissetulekutest sõjawäele, ning talitab üsna õieti, kui wõtta arwesse tema geograafilist asendit.

Päevaküsimusi teistes lehtedes

Kaitseseisukorra pikendamise wastukaja ajakirjanduses

Kaitseseisukorra pikendamise puhul wõtawad sõna pea kõik lehed. Neis kirjutustes käsitatakse päämiselt põhjusi, miks walitsus leidis olewat tarwis pikendada kaitseseisukorda ja korraga mitte poole, waid terwe aasta pääle.

„Päewaleht" kirjutab:

„Kui walitsus pidas tarwiliseks nüüd endist kuueks kuuks wälja kuulutatud kaitseseisukorda pikendada aasta wõrra, siis wõiks järeldada, et walitsus peab seesugust (riigiwastast) lubamatut põrandaalust politilist agitatsiooni küllalt jõuliseks, endisest tugewamaks, et ta selle mahasurumiseks peab koguni tarwiliseks endisest pikema rahustamisajajärgu. Kuid see järeldus ei taha hästi pidada paika, sest riigiwanema asetäitja seletustest selgub ka, et riigiwastane õnnestustöö ei kesta siiski sel määral, kui enne kaitseseisukorra wäljakuulutamist."

Leht arwab, et kaitseseisukorra pikendamise põhjus üheks aastaks seisab walitsuse tahtes teha korraldusi ja anda seadusi, mis ta loeb wajaliseks üleminekuks normaalkorrale. Kas muutustwajawate seaduste all walitsus mõtleb ka põhiseadust, see ei olewat selgunud riigiwanema asetäitja seletustest.

Lõppkokkuwõttes ütleb „Päewaleht":

„Kuuekuise kaitseseisukorra lõpul seistes wõib tema iseloomustuseks tähendada, et see seisis päämiselt wälise korra ja rahu jalutseadmises ja päewaküsimuste lahendamises, seega administratiiwses töös, ilma et riigi struktuuris oleks wõetud ette mingeid muudatusi. Kaitseseisukorra teine ajajärk aga tuleb seepärast sügawale haarawam ja ka pinewam, kuna walitsusel seisawad siin tema seletuste järele ees reformid, mil wõib olla õige suur tähendus. Awalikkust huwitab sel puhul muidugi kõige enam küsimus, mil määral wõimaldatakse neis reformides awalikkuse ja rahwa kaasatöötamine ja mil määral ja mis teel arwestatakse neis reformides laiemate ringkondade arwamisi."

„Postimehes" Jaan Tõnisson kirjutab:

„Kui wabariigi walitsuse esindaja seletust mööda kaitseseisukord ei ole poole aasta jooksul jõudnud tuua rahwa meeleolusse tuntawat rahunemist ja kainenemist, siis tunnistab see omakorda, et ka tulewa aasta jooksul ei saa lootust panna ainult kaitseseisukorrale."

Edasi käsitab J. Tõnisson riigikogu töötõimalusi seadusandlikul alal ja leiab tarwiliseks rahwaesinduse asjaliku töö seadusandlikul alal kui ka walwes walitsuswõimu tegewuse üle.

„Normaalaegadele peame jõudma distsipliineeritud töös järjest normaalsematel teedel.

Rahwa hing wajab kahtlemata rahu. Kuid seks on tarwis luua olukord, kus wõimalikult wähe pinget. Erakordsetes oludes peitub aga just põhjus pinge edasikestmiseks, kui rahwas ei saa ennast järjest wabamalt awaldama hakata."

„Kaja" tunneb rahuldust kaitseseisukorra pikendamisest ja ütleb, et kaitseseisukorra kaotamist ja walimiste wäljakuulutamist olewat nõudnud ainult elukutselised politikamehed. „Kajal" endal ei ole mingisuguseid soowe. Tema nähtawasti ei pea tarwiliseks, et awalikkus ja laiemad ringkonnad kutsutaks osa wõtma riiklikust töösst, nagu selle wajadust rõhutawad teised lehed. „Kaja" rahuldub sellega, kui ta ära märgib:

„Praegu on üleminekuaeg. Seda aega tuleb ärakasutada seks, et üleminek uuele korrale, uuest põhiseadusest ringitud korrale, sünniks rahulikult ja harmooniliselt.

Need ettewalmistused ei teostu aga ühe-kahe päewaga, nad wajawad aega ja rahu."

Antagu riiklikkudel alustel seiswatele wooludele tegewuswabadus.

„Maaleht" käsitab sisepolitilisi päewaküsimusi ja leiab, et ei wõiks olla takistusi politilise elu ja tegewuse wabakslaskmisele ka kaitseseisukorra ajal:

„Ei ole kahtlust, et kired on waibunud ja et politilise elu wabamaks muutumine selle tõttu nüüd enam ei ähwarda awalikku rahu ja julgeolekut. Päälegi on kaitseseisukord meil maksmas ja selle kestwust pikendatud. On täiesti otstarbekohane, kui meie politilise wõitluse korraldamiseks luuakse kindlam kord ja seadustega ära märgitakse piirid, millest üleastumine on karistataw. Kui need piirid on kindlaks määratud, et peaks olema mingisugust takistust kõikide riiklistel alustel seiswate politiliste woolude tegewuse wabaks laskmiseks, kuna ei ole ettekujutataw, et meie põhiseaduses ettenähtud walimisi saaks tulewikus korraldada ilma politilise selgitustööta.

Kuid ka juba nüüd on kaitseseisukord küllaldaseks tagatiseks, et politilised mõtteawaldused ei ületa lubamatuse piire, mispärast meie arwates pole makswale wõimule kardetaw, kui lubataks arendada demokraatlist mõtlemiswiisi ja teguriseda riiklisel alusel seiswail wanadel ja uutel loodawail parteidel."

Põllumajanduslik õppereis Lätimaale

Hans Kapral

2. (Waata „Sakala" nr. 96)

Allazi rajoon esitab mitmekesise tootluspiirirlusega talumajapidamisi, millest mitmedki wäga huwitawad ja omapärased.

Nagu Segewoldis ja Krimuldas, ei ole siin piimakarjapidamine halwem enne waadatud talundeist, samuti ka lüpsikarjapidamisele paraliseeruw peekonikaswatus. Siiski esineb siin rida hoopis uusi alasid ja erikultuur põllul kaswatawatena, millised warem ei näinud.

Grunduli peremees, kelle talus ööbisime, on tüüpilisemaid lätlasi, mida tõendab juba wäline tunnus, et ta kannab pikksiäärt poolsaabastega sokkide all. Omab nähtawalt laialdase silmaringi Läti põllumajanduslikust olukorrast, mispärast westleme temaga üsna pikalt, saades muude hulgas wäga ülewaatliku selguse Läti põllumehe eelkriisiaegsest ja praegusest olukorrast wõrrelduna. Ta märgib alul, et kriisi mõjud põllumajanduse maailmaturul on ruineerinud tunduwalt Läti põllumehe rahalise sissetuleku, kuid meie ise ja meie riigiwalitsus on alaliselt walwel olnud selle eest, et põllumajandustooteaparaat seisaks elujõuline. Selleks on walitsus monopoliseerinud tähtsamad põllumajandustoote produktid, et walmistajale wõimaldada saaduste eest tasuwat hinda. Läti põllumees ise on agar ja leidlik otsima uusi tootlusalasid, millega hankida majapidamisele wajalist sissetulekut. Nendest peab nimetada wäga lewinenud suhkrupeedi kaswatust ja hilisemana kodumaa tubakakaswatust. Suhkrupeedi kaswatamine on Lätis sedawõrt laialdane, et kodumaa suhkruwabrikud, millised warustawad kogu Lätimaa oma suhkruga, tarwitawad 65% tooresmaterjaliks omamaa suhkrupeeti. Põllumeestele maksawad suhkruwabrikud juurikaist 1½—2 santiimi kilost raudtee saatejaamas. Samuti minimiswäärt on Läti kodumaine tubakakaswatus, milline möödunud aastal on ulatanud 1400 ha ja on annud tubakatööstustele 35% kõlmanda sordi tubakat, mida waremini wälismaalt sisse weeti. Siin olewat Läti põllumajandusel wõimalus tubakakaswatust laiendada weel sedawõrt, et ära jääks odawate sortide sissewedu täielikult, millega wõidawat ära hoida 80 milj. latti wäljawoolawat waluutat. Põllumajandusstatistika andmeil on tubakakaswatus kahel wiimasel aastal tasunud kuni 2000 latti bruttosissetulekut 1 ha, millest tootmiskulu on 25—30%. Kuiwatatud tubakalehtede kg on wabrikud maksnud 1½—2 latti, mis teeb meie rahas umbkaudu 1,65—2,25 kr. Kuidas tubakakaswatus 1 ha ja suurematel aladel toimub, selle juurde tulen wast teisal, kuid ei saa siinkohal märkimata jätta, et ka meil wäärikis see ala tõsist tähelepanu.

Allazi on ka linatootja rajoon, kus sageli teede läheduses kohtame ilusaid linapõlde juba kitkutuid ja kitkumisel olewaid. Lina kaswatamises ja koristamises meil L.-Eesti rajoonis lätlastega lähkuminekuid ei ole. Loomulikult on linakaswatus läti põllumehele juba kestwalt olnud tasuwaks alaks, kuna linakaubandus on siin riiklikult monopoliseeritud ja hinnad sortimendi järele walitsuse poolt kindlaks määratud. Praegune hind pidi olema 220—240 latti kaal Ristna sordi alusel.

Meie järgmine peatus on Swirksti talus, kus peremehe asemel, kes haige on, tutwustab meid majapidamisega keegi tema sugulasi. Swirksti on üks neid mehaniseeritud Läti talundeid, nagu neid siin on rohkesti, kes kasutawad selleks tuulerootorite jõudu. Muuseas tuulerootoreid, millised meil on üksikud taludes, wõib Lätis kohata pea igas kõlmandas talus, eriti Allazis. Swirkstis oli rootoreid koguni kaks, üks neist pumpas majapidamisele wajalikud weetagawarad, kuna teist kasutati kunstkülmetusmajas, milline oli ehitatud peremehe enese poolt leiutatud printsiibil. Ei wõi märkimata jätta, et meid selles talus märksa lahkemalt, kui mujal, wastu wõeti ja nimelt sellel lihtsal põhjusel, et perenaine, kes küll ei osanud sõnakestki eesti keelt, tundis end meie hõimlasena oma wanemate kaudu, keda wene ajal ühe Balti mõisniku poolt kohalikule lastetule mõisaprouale maha mängitud, millised lapsi olnud kogusummas sada. Sellel see lahkus siis põhjeneski, et kumbaski meie autosse toodi kaks korwitäit magusaid õunu ja koheldi meid erilise südamlikkusega. Eks lahkudes wäljendasime siis ka endi „südamlikkust" ja kogunesime woodislamawa peremehe akna alla lauldes talle läti keeles, „Ta elagu". . . ja wiimati weel „Aeg kaob kiirelt".

Autobuse liikuma hakates algas koos müristamisega tugew wihmasadu, millest saadetuna sõitsime edasi Rumpi aiandustallu, mis oli kahtlemata omapärasemaid ja huwitawamaid kogu waadatute hulgas.

Olgu siinkohal paar sõna Läti aianduseſt üldiselt. Peab konstateerima fakti, et Lätis aianduse korrastuse alal ollakse organisatooriselt meist kaugele ette jõutud.

Nagu meilgi esineb ka Lätis aianduse keskkorraldajana wastaw keskorgan, mille ümber on koondunud n. n. aiandusühisused, mis teotsewad kooperatiiwühingute põhimõttel, kuna liikmeteks on tegelikud aiapidajad. Sarnased aiandusühingud on loodud 25—50 aiapidaja pääle, kellel igal oma palgaline instruktor-eriteadja, kes seisab aiapidajate alalises teenistuses, andes neile wastawaid näpunäiteid aedkultuuride kaswatamisel, teostades putukate ja taimekahjurite tõrjet, juhatades aiasaaduste ümbertöötamist ja hoolitsedes nende turustamise eest.

Rumpi aiandustalu on üks sarnaseid aianduseühisuse keskusi, kelle peremees on ühtlasi ka ühisuse esimeheks. Nimetatud aiandusühisusel pidi olema 32 liiget, kes kogusummas kaswatawad 25 ha tubakat, 15 ha tilli, 6 ha mooni, 8 ha sinepit, 6 ha spinatit ja wähemal arwul mitmesuguseid arstirohutaimi. Ühisusel on oma tehniline sisseseade ekstrakt-toorõlide ajamiseks tillist, sinepist, moonist jne., missuguseid artikleid liikmed oma aedades toodawad. Samuti on ühisusel oma konserwitöötus, kus konserweeritakse peaasjalikult spinatit, kuid ka teisigi aedwilju. Rumpi talu on 30 ha segamajapidamine, kus 6 ha on puht aianduskultuuride all, muu osa karjakoplite ja põllu all. Aias kaswatatakse hulgaliselt spinatit, mis suwe jooksul andwat 2—3 lõikust ja toorelt konserweeritakse. Samuti on siin laialatuslik tubakakaswatus, 1½ ha. Tubakalehtede kuiwatamiseks on omal rootorijõul töötaw wentilatsioon-kuiwatis, kus wõimaldub ööpäewa jooksul kuiwatada 2 jagu lehti. Enne kuiwatamist lastakse tubakalehed läbi sellekohaste waltside, mis leherootsuosast ülearused mahlad wälja muljub, millega hõlbustatakse kuiwamist. Aed mahutab weel 1 ha puukooli ja wäljakuid arstirohutaimi, millised kasutatakse toorõlide saamiseks. Isegi roose kaswatatakse siin mainitud otstarbeks, mis hilsem ümber töötatakse mitmesugusteks parfüümõlideks. Neid roose annetati peremehe poolt meiegi daamidele, punaseid ja walgeid, mõlmaid Läti rahwuswärwest.

(Lõpp järgneb).

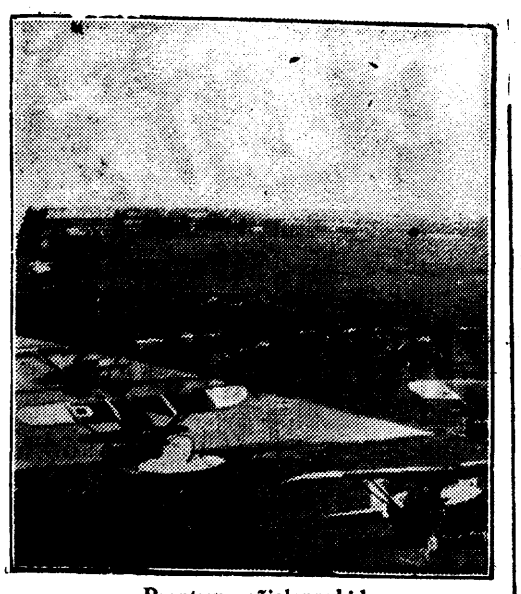

Prantsuse sõjalennukid
Pariisi lähedal Le Bourget lennuväljal iga minut valmis tõusma lendu linna kaitseks.

Rahwasteliidu täiskogu koos

Täiskogu koosoleku avas dr. Benesh. — Täiskogu esimeheks valiti Rootsi välisminister Sandler

Wenemaa wastuwõtmiseks Rahwasteliitu ei ole taristusi

Esmaspäewal tuli kokku Rahwasteliidu täiskogu. Istung awati kell 11.30 Tsehhoslowakkia wälisminister dr. Beneshi poolt. Awamiskoosolekule olid ilmunud umbes 50 riigi esindajaid.

Täiskogu awamisel dr. Benesh pidas kõne, milles ütles, et maailma kriis ei ole jätnud oma mõju awaldamata ka Rahwasteliidule. Selle mõju negatiiwsed tagajärjed olekſid: feisak desfarmeerimiskonwerentsi töödes, Jaapani ja Saksamaa lahkumine Rahwasteliidust, Gran Chacio sõda ja maailma majanduskonwerentsi ebaõnnestumine. Desfarmeerimiskonwerentsi ummikusse sattumise kohta tähendas Benesh, et Rahwasteliit, kellel pole täidesaatwat wõimu, ei ole otseselt wastutaw desarmeerimiskonwerentsi eest. Mis puutub aga Saksamaa ja Jaapani lahkumisse Rahwasteliidust, siis Benesh ei arwa, et Rahwasteliidu „lagunemine" oleks põhjustanud seda, waid Rahwasteliidu organismi kollektiiwne iseloom. Rahwasteliidul tulewat nüüd teha tarwilisi ettewalmistusi, et „kadunud pojad" uuesti asukſid koostööle. Rahwasteliidu positiiwseid saawutused olekſid: ühendriige tihedam koostöö Rahwasteliiduga, edusammud Saarima küsimuses ja hiljutised mittekallaletungi paktid. Järgmiseks edusammuks oleks Wenemaa astumine Rahwasteliitu, sest ilma koostööta Wenemaaga olukord Euroopas ja muus maailmas ei wõiwat terweneda. Teiseks edusammuks wõiks olla Ida-pakti sõlmimine, millele järgneksid teised sarnased paktid.

Beneshi kõne leidis ainult lõpul kiidusõnaldusi. Kõne algus ja eriti see osa, mis käsitles Wenemaa astumist Rahwasteliitu, wõeti wastu waikides. Pärast kõnet tehti waheaeg. Siis waliti 49 häälega 52 walijast Rootsi wälisminister Sandler täiskogu esimeheks. Hiljemini täiskogu nimetas 5 komisjoni. Desfarmeerimiskomisjon jäi seekord nimetamata.

Reuter kuuleb, et Rahwasteliidu nõukogu on üksmeelselt Nõukogude Wenemaa wastuwõtmise poolt. ühtlasi pooldab nõukogu alatise liikme koha andmist Wenemaale. Seesugune otsus olewat wastu wõetud nõukogu kinnisel koosolekul. Reuter peab üllatawaks nähteks, et Rahwasteliidu täiskogu büroo walimisel jäeti Helweetsia ilma kohata. Wiimase 10 aasta jooksul Helweetsia esindaja oli alati walitud ouabiesimehe kohale. Helweetsia wäljalangemine täiskogu juhatusest olewat ühenduses Helweetsia seisukohaga Wenemaa suhtes ja suurriige soowiga, et büroo wõtaks üksmeelselt sisukoha Wenemaa Rahwasteliitu kutsumisel.

Rahwasteliidu kuluaarides kõneldakse, et nõukogu kinnisel koosolekul Tsehhoslowakkia wälisminister Benesh on toonitanud eriti neid põhjuseid, mis kaaluwad Nõukogude Wene Rahwasteliitu astumise poolt. Wene ühinemine Rahwasteliiduga ei ole mitte soowitaw ainult üldpolitilistel kaalutlustel, waid ka Rahwasteliidu enda huwides. Poola wälisminister Beck on kriipsutanud eriti alla, et Wenemaa astumine Rahwasteliitu ei tohiks mõjutada mingil wiisil Poola-Wene wahekorda, nagu see on kujunenud allakirjutatud lepingute alusel. Lõpuks teatas Beck, et ta hääletab Wenemaa wastuwõtmise poolt ja lisas weel juurde, et Poola ei waidle ka selle wastu, et kui Wenemaale antakse alaline koht Rahwasteliidu nõukogus. Prantsuse wälisminister Barthou awaldas rõõmu Poola seisukoha üle ja tõstis päewakorrale Wene wastuwõtmise protseduuri küsimuse. Lõpuks rõhutas Barthou, et Wenemaa wastuwõtmise küsimuses tehtud otsus on lõplik.

Eesti wälisminister J. Seljamaa jõudis Genfi laupäewal. Temal olid wakſalis wastas Läti ja Leedu Rahwasteliidu delegatsioonid. Kolme Balti riigi esindajad on Genfis tihedas ühenduses, pidades iga päew omawahelisi nõupidamisi. Ka on olnud kokkusaamisi Prantsuse wälisministri Barthouga, päämiselt idapakti küsimuse suhtes.

Ülikooli õppemaksu tõsteti

Teisipäewa õhtul oli ülikooli nõukogu koosolek. Wõeti wastu ülikooli 1933. a. eelarwe, mis on tasakaalus 952.621 krooniga. Uus eelarwe on möödunud aasta eelarwest suurem 130.000 krooni. Suurenenud on päämiselt kulud ülikooli kliinikutele. Kliinikutest loodab ülikool ka suuremat tulu.

Eelarwe tasakaalustamiseks ülikooli nõukogu otsustas tõsta ülikooli õppemaksu 20 krooni wõrra aastas. Endise 120 kr. asemel määrati aastaseks õppemaksuks 140 krooni. Kõrgendatud õppemaksu hakatakse wõtma arwates 1. jaanuarist 1935. a.

Ametnikkudel palgakõrgendust ei tule

Teisipäewal esitasid riigi- ja omawalitsusteenijate keskliidu esindajad majandusministrile märgukirja, milles nad nõudsid, et ametnikkude palgad wiiakse sellele tasemele, millel na olid enne palgakärpimist. Oma palwet riigiteenijad põhjendasid sellega, et riigil on sissetulekud wiimasel ajal suurenenud, mis wõimaldab suurema palga maksmist. Majandusminister wastas riigiteenijate esindajatele, et palgatõstmist endisele tasapinnale ei tule. Selle nõudmiseks polewat ka riigiteenijatel reaalset alust. Elumaksumuse indeks on praegu palju madalam, kui 1927. a. Selle läbi wõimaldub ametnikkudel kärbitud palgaga elada ära sama hästi, kui warem kõrgema palga juures. Walitsusel olewat kawatsus, kui riigikassa olukord lubab, wõimaldada tööd töötutele haritlastele. Riigiametnikkudel oleks waheset loota osalisel palgakõrgendust sügisel, kui tuleb koostamisele uus palgaredel.

Õnnetus õppelennukiga Avinurems

Teisipäewal kella poole 3 paiku päewal juhtus Awinurme metsas õnnetus kaitsewäe õppelennukiga. Õppelennuk oli teel Tartust Rakwerre. Lennukit juhtis kol.-leitnant K. Haas, kuna kaasa sõitis kapten K. Aabel. Lennuk hakkas metsa kohal stoppama. Lendurid walisid maandumiseks wäikese lagendiku keset metsa. Lagendik osutus aga maandumiseks wäikeseks. Tahtes sooritada maandumisel pööret, põrkas lennuki kandepind wastu puud. Kokkupõrke tagajärjel purunes kol.-ltn. Haasil wasaku käe ja wasaku jala luud. Teine lendur jäi wigastusteta.

Maksuvõlgade kustutamine lihtsamaks

Wabariigi walitsus tegi mõningaid muudatusi maksustamise korraldamise seaduses. Olulisem muudatus seisab selles, et maksuwõlgade, maksutrahwide ja tollimaksu trahwide kustutamiseks anti majandusministrile suuremad wolitused. Senini wõis majandusminister kustutada sarnaseid wõlgasid 50 kr. suuruses sel juhul, kui wõla sissenõudmine ähwardas wiia wõlgniku ülepääsematusse raskustesse. Suuremate summade kustutamine aga kuulus wabariigi walitsuse wõimkonda.

Seaduse muutmise puhul wõimaldub majandsministril kustutada maksuwõlga kuni 2500 kr. ulatuses. Samuti wõib majandusminister kustutada ka trahwisummad, mis tekkinud maksude tähtpäewaks mittesõiendamise tõttu.

Soodustused maksuwõlgade kustutamisel puudutawad esijoones äriringkondi.

Riigiteenijatele takistusi ülikooli astumisel

Neil päewil oli haridusministeeriumis nõupidamine ülikooli sisseastujate arwu piiramise üle. Nagu Tartu leht „Waba Sõna" kuuleb, ei tehta käesolewal aastal mingisuguseid kitsendusi ülikooli sisseastumise kohta. Küll aga tulewikus kawatsetakse riigiteenistuse seadust nii muuta, et ülikoolis wõimaldub käia riigiametnikel ainult wastawa ministeeriumi loal. Selle loa andmine olenewat sellest, kas wastawal istkul peetakse oma ametialal kõrgemat haridust wajalikuks wõi ei.

Milvi Laid esineb Helsingis

Soomlased on teinud Milwi Laidile ettepaneku, et ta esineks Helsingi rahwateatris operetis „Mootorpruut". Milwi Laid on nõus esinema ainult sel juhul, kui temale wõimaldataks koosmängu hr. Espergiga, kes on olnud „Mootorpruudis" temale kaasmängijaks. ühtlasi awaldas Milwi Laid soowi, et temal wõimaldataks esineda „Savoy ballis". Kuna „Savoy ball" on wäga wiisirikas operett, siis tahab Milwi Laid soomlastele esitada oma wõimeid ka laulus.

Tabati vargapoisse

Rakwere kriminaalpolitsei tabas kaks noort wargapoissi A. Sepa, 13 a. wana ja A. Leisson, 18 a. wana. Neist esimene on Jisaku koolijuhataja poeg. Kolmas wargapoiss Boris Pääro pääses põgenema. Tema on endise Rakwere linnapää poeg. Noored wargad olid pannud toime suwe kestel rea wargusi Tallinnas, Türil ja mujal. Nad olid murdnud sisse ka Tallinna restoran „Du Nordi".

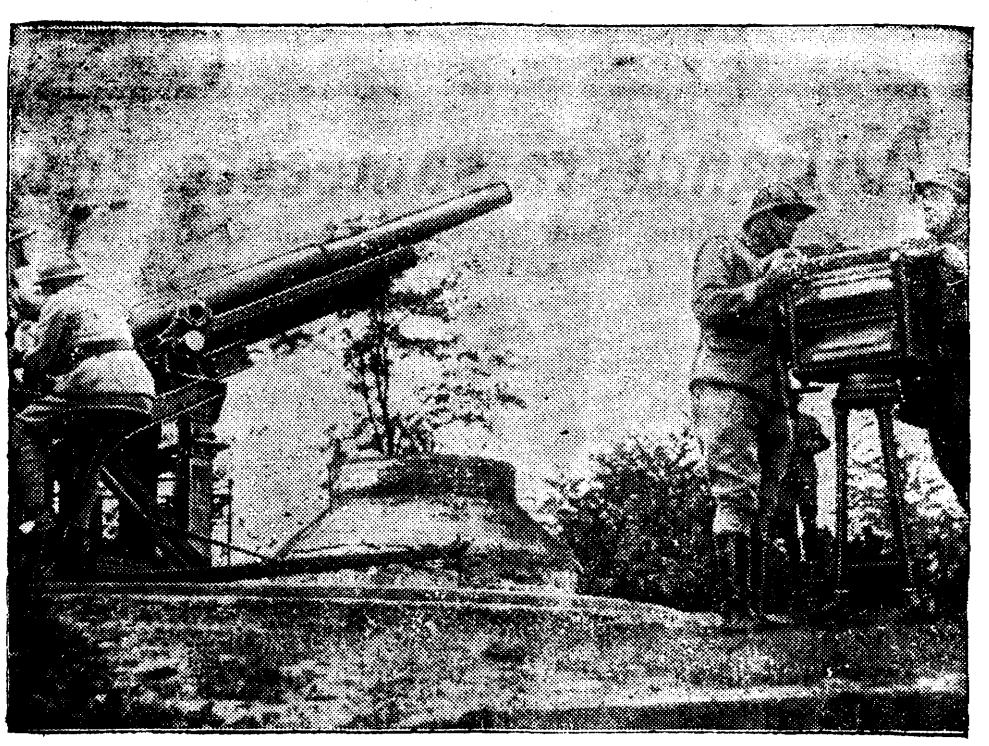

Õhukallaletungi kaitse jaam Pariisi lähedal.
Suurte õhumanöövrite puhul seati Pariisi ja tema ümbrusesse kaitsepunktid õhukallaletungi tagasilöömiseks. Pildil paremal vaatluspunkt, vasakul seniitkahur lennukite tulistamiseks.

Eesti wõi Taani omast poole odavam

Inglismaa kavatseb kontingeerida munade sisseveo arvates 1. oktoobrist

Eesti põllumajanduslik atašee Londonis, W. Raud, on teatanud põllutööministeeriumile, et Inglismaa kawatseb munade sissewedu wähendada 10 protsendi wõrra wõrreldes läinud aastaga. See 10-protsendiline sissewee piiramine riiwab üsna tuntawalt neid maid, kelle munaeksport omab suure osatähtsuse. Nagu arwatakse, see sissweokitsendus Eestit ei puuduta. 8. septembril maksmahakanud Eesti-Inglise kaubalepingu järele on Eesti kanamunade suhtes arwatud n. n. tähtsuseta maade hulka, kelle import on seewõrra wäike, et see ei kuulu piiamisele. Sama klausel on sisse wõetud ka Norra kaubalepingusse.

Tänawu on meie kanamunade wäljawedu eriti suur ja tõuseb aasta lõpuks arwatawasti 34 miljonile munale. Sellest läheb Inglise turule ümmarguselt 20 miljonit muna. Mis puutub munade sissewee kontingendisse Inglismaal, siis wõib tulla see meile esialgul kasuksi, kuna ta tõstab teatawal määral hindu. Halbusi wõib aga kontingeerimine tuua sel puhul, kui Inglismaa jagab muna litsentsid munaimportõõride wahel ja kui wiimastel awaneb waba wõimalus osta säält, kus see neile paremini sobib. Sel juhul tuleb ilmsiks niisugune nähe, et üksteise wõidu pakutakse hinnad alla. Praegu näitab meie munaeksport suurenemise tendentsi. Hinnad püsiwad juba teist nädalat stabiilsetena.

Eesti wõi hind on möödunud nädalal Londonis teinud uue hüppe allapoole. Seekord on Londonis noteeritud meie wõid 3 — 5 sh. wõrra madalamalt kui nädal warem. Samal ajal aga tõusis Taani wõi 3 — 5 sh. wõrra tsentnerilt. Olukord on kujunenud juba sarnaseks, et Eesti wõi on läti wõist odawam. Mis puutub aga Taani wõisse, siis on see peaaegu 2 korda kallim Eesti omast. Ka Manchesteris nõrgenes Baltimaade wõi hind. Inglise turul wõi hinnarikkujaks on suured tagawarad külmutusmajades.

Taani ja Rootsi peekoni hinnad tõusid 2 sh wõrra. Nende sortide pääle on eriti suur nõudmine mereäärsetes kuurortides. Teiste peekonisortide hinnad jäid muutuseta. Põhja-Inglise turul on seisukord kindel.

„Morrocastle" hukkumise saladus

Sadamatöölised olevat kättemaksuks laevaseltsile meelitanud meeskonna laeva hukutamisele

Ameerika ajaleht „Daily News" toob tõendusi selle kohta, et hukkunud aurikul „Morrocastlel" on olnud enne tulekahju tekkimist kaks plahwatust. Hawannas kõneldakse, nagu oleks streikiwad sadamatöölised käinud laewa pardal tegemas kihutustööd meeskonna keskel ja õhutanud neid laewa häwitamisele. Põhjuseks olewat asjaolu, et sadamatööliste streigi ajal on saanud kaks töölist surma ja mitu haawata. See olewat tekitanud töölistes wiha. New Jersey osariigi esindaja on telegrafeerinud juurdluskomisjoni juhatusele, et „Morrocastle" meeskonna keskel polewat olnud korda ega distsipliini. Laewaselts palganud iga reisi eel uue meeskonna.

Juurdluskomisjon, kes uurib „Morrocastle" süttimise põhjuseid, kuulas üle kapten Warmsi. Kapteni arwates on tuli tekkinud hooletusest. Kapten lükkas tagasi kuulduseid, nagu oleks laew meelega süüdatud põlema. Ikka weel põlewal laewal, mis istub kinni merepõhjas, oli esmaspäewal kohutaw plahwatus. Sellele järgnes warsti teine. Laewa hukkumisel on saanud surma 163 inimest. Teated puuduwad weel 60 isiku kohta.

Kes saab riigikogu esimeheks?

Asjaomastes ringides, nagu kirjutab „Waba Maa", kaalutakse küsimust, kes wõiks saada riigikogu esimeheks. Pääle J. Tõnissoni nimetatakse ka weel J. Teemanti, A. Reid ja R. Penno nime. Tõsisemaks kandidaadiks olewat Jaan Teemant, keda tuntakse kui kanget riigikogu põhiõiguste kaitsjat ja temast wõiwat saada isegi opositsiooni juht.

Uussakslastele tasuti enne tähtaega

Wabariigi walitsuse sellekohase otsuse kohaselt Eesti Maapank on maksnud Saksa riigipanga arwele n. n. uussakslaste 25. oktoobri tasusumma 250.000 krooni suuruses. Maapank maksis selle summa Eesti Panka Eesti troonides, kuna wiimane raha kandis üle Saksa riigimarkades.

Uussakslastele on maksetud waremini selle tõttu, et Eesti Pangal tekkis suur Saksa markade tagawara. Suuremal hulgal riigimarkasid saadi rukkioperatsioonist. Kuna Saksa waluuta on wäga nõrgalt kindlustatud, siis nähtawasti ei peetud soowitawaks suuremate Saksa waluuta reserwide kogumist Eesti Panka. Järgmine maksutähtpäew uussakslastele nende wõõrandatud mõisate eest on maikuus.

7 lapse ema auto all

Esmaspäewal jäi Järwakandi tehaste juures weoauto alla ja sai surma lesk naine Marie Lepik, 33 aastat wana. Teda jäid leinama 7 alaealist last, kellest wanem 12 aastane ja noorem 2 aastane.

Marie Lepik jättis lapsed koju Wanakõnnu mõisa töölismajja ning istus ise jalgrattale, et sõita mõni kilomeeter eemalolewasse poodi. Säält ostis ta ühte kui teist wäikest asja, sidus pakikese jalgrattale ja sõitis koju tagasi. Teel põrus jalgratta küljest pakk lahti ja kukkus maanteele. Sõitja astus rattalt maha, et pakki üles wõtta. Samal hetkel tormas talle seljatagant pääle weoauto õllekastidega. Autot juhtis selle omanik Aleksander Süld, kes seletas, et naine jäänud auto alla oma ettewaatamatuse tõttu. Kuiwõrd seda wõib uskuda, on iseküsimus. Igatahes Süllal endal autojuhtimise luba pole.

Verised kokkupõrked Ühendriikides

Sawilles olid kokkupõrked streikijate tööliste ja politsei wahel. Umbes 400 streikijat olid wallutanud kalmistu ning kindlustanud endid sääl politsei wastu. Streikijaid asus ründama 250-liikmeline kaitseliidu salk, kellel õnnestuski streikijate wäljalöömine. Lahingud jatkuwad. Linn on pime, kuna streikijad on läbi lõiganud elektrijuhtmed.

Läti poksimeister roimariks

Endine Läti poksimeister Indansi wastu tekkis kahtlus, et ta tappis politseiniku prof. Witolsi korteris murdwarguse toimepanemisel. Politsei tahtis Indansi wangistada ühes Riia baaris öösel wastu laupäewa. Ta püüdis oma kahe kaaslasega politsei ilmumisel põgeneda. Põgenemisel lasti üks ta kaaslastest maha, kuna ta teise kaaslasega areteeriti.

Puhastustöö Tartu ehitusosakonnas

Tartu linnawalitsus otsustas ametist wallandada linna maamõõtja kultuurtehniku A. Martini. Teenistusest omal palwel wabastati linna ehitusosakonna arhitekt A. Kirsipuu.

Tartu linnawolikogu wiimasel koosolekul toodi ette, et ehitusosakonna ametnikud teewad eratöid, mille tagajärjel asjaajamisest leiti mitmesuguseid wäärnähteid. Asja asus linnawalitsus uurima ja leidis, et etteheited olid põhjendatud. Sellele järgneski ehitusosakonna puhastamine.

Lennuposti rekord

Korrapärane lennuposti ühendus Prantsusmaa ja Lõuna-Ameerika wahel on juba jalule seatud. Naatalis kohtasid 4. septembril kaks lennukit: „Lõuna Rist", mis lendas Buenos-Airesest Pariisi ja „Wikerkaar", mis tõi Pariisist kohale posti rekordilise ajaga. „Wikerkaar" lendas Pariisist wälja laupäewa õhtul ja toimetas posti ning reisijad Natalisse esmaspäewa õhtul kell 8. Postipakid tõsteti otsekohe teisele lennuwalmis lennukile, kes kolmapäewaks saabus juba Buenos Airesesse. Niiwiisi kiri, mis asetati Pariisis 1. septembril postile jõudis Buenos Airesesse adressaadile kätte 5. septembri hommikul.

Viljandist

Ilmateated

Loodetaw ilm neljapäewal, 13. skp.: Kergest keskmise kiirusega edela- ja läänetuuli. Öösel selgewõitu, hommikul kohati udu, päewal rünkpilwitus, kuiw ja soe.

Ilmade ülewaade kolmap., 12. skp. Kõrgerõhkkond waldab kuiwade ja soojade ilmadega suurema osa mandrist. Tema kestkohad asuwad Lääne-Wenes ja Põhjamerel. Madalrõhkkonnad asetsewad ühes wihmasadudega Islandil, Nowaja-Semljal ja Wahemerel. Kogu Euroopas püsiwad endiselt soojad ilmad. Eestis oli eile 21—26 kr., öösel 11—16 kr. ja täna hommikul 14—19 kr. sooja. Öösel kohati püsis udu.

Võitlus röövikutega algab

Riigi entomoloogia katsejaama juhataja Zolk telefoneeris linnawalitsusele, et nüüd olewat jõudnud aeg, kus kõige paremini wõib wõidelda nende putukate ja röövikute tõukude wastu, kes suwel ähwardasid ära laastada Lossimäed. Selleks tuleb puutüwedele asetada erilised liimiwõrud.

See töö wajab aga põhjalikumat selgitamist ja organiseerimist. Selleks peab hr. Zolk kõige otstarbekohasemaks, kui kohapääl koolides ja mujal peetakse loenguid kahjurite tegewusest ning siis ka ühiselt wõetakse osa puude wõrustamistöödest. Kuna liimiwõrud tulewad eranditult panna kõigile mägedes kaswawatele puudele ja puukestele, siis on loomulik, et selleks läheb tarwis hääd kodanikkude organiseerimist. Tulekšid teiste sõnadega teha teatawad talgud.

Wõimalik, et hr. Zolk isiklikult tuleb Wiljandisse pidama wastawaid loenguid ja jagama instruktsioone.

Jälle huvirong Tallinna

Pühapäewal õnnistatakse Tallinnas piiskopp ja korraldatakse lennupäew. Sel puhul on raudteewalitsus pühapäewasele postirongile nr. 6, mis wäljub Wiljandist hommikul kell 0,15, pannud maksma huwirongi piletid, s. o. hinnaga 180 s. edasi-tagasi. Tallinnast tagasi wäljub rong kell 23.30. Peatused igas jaamas.

Maagümnaasiumi hoolekogu koosolek

Maagümnaasiumi hoolekogu teisipäewasel koosolekul waadati üle suwe kestel tehtud remonttööd. Wõeti wastu wärwimistööd M. Michelsonilt, näitelawa ja koolipargi ehitustööd M. Paltalt ning kooliahjude remonttööd potisepp J. Tuulelt. Wajalik on koolimajal lammutada weel wanu treppe ja nende asemele ehitada uued. Wastawad plaanid ja kalkulatsioonid treppide ehitamiseks on hoolekogu lasknud warem walmistada. Treppide ehitustöö wäljaandmise hoolekogu jättis kooli direktori hooleks.

Kaaludes wõõrkeelte küsimust kutsekoolides, jõudis hoolekogu otsusele, et kutsekoolides wõõrkeele õppimine on hädawajalik, sest igal kutsealal on wastawat kirjandust eesti-keeles wõrdlemisi wähe. Wõõrkeelse kirjanduse abil wõimalduks õpilaskel täiendada oma teadmisi. Millist wõõrkeelt aga õppida, see oleneb suurel määral ka kutsekooli tüübist.

Prl. Paigaline algkooli tunniandjaks

Haridusministeeriumi kooliwalitsus kinnitas Haridusseltsi algkooli tunniandjaks inglisteele õpetaja Lonny Paigalise. Prl. Paigaline on seega õpetajaks Haridusseltsi gümnaasiumis, kestkoolis kui ka algkoolis.

Väljasõit vabadussõjaaegsetele lahinguväljadele

Homme sõidab Sakala Partisanide ühingu poolt wabadussõjaaegsetele lahinguväljadele kpt. Kangro koos wabadussõjaaegse ohwitser T. Saareperaga.

Sakala Partisanide ühing kawatseb korraldada tulewal aastal wäljasõidu wabadussõjaaegsetele lahinguväljadele Pangewitsa. Wäljasõidust wõtaks osa pääle teiste suurel hulgal wabadussõjaaegseid partisane. Kohapääl waadeldakse endiseid lahinguplatse, lahingust osawõtjad annaks seejuures wastawaid seletusi. Pääle selle tahetakse korraldada samal ajal „wabadussõjaaegne lahing". Lahingust wõtaks osa samad isikud, kes warem lõid lahinguid punastega, kusjuures igaüks täidaks samu ülesandeid, mis neil tuli täita 15 aastat tagasi lahinguid lüües. Wabadussõjaaegne lahing tõeliste osawõtjatega ja warustusega annaks pildi lahingu olukorrast ja meeste tegewusest Wabadussõja ajal.

Pääle selle kawatsetakse püstitada langenud sakalalastele mälestussammas Pangewitsa juurde. Teatawasti lõi sääl pataljon oma suurema ja strateegiliselt tähtsama lahingu Pihkwa kiwitee pärast.

Wäljasõit sünniks tulewal suwel jaanipäewa ajal. Kapten Kangro ja ohw. Saarepera sõit on tingitud sellest, et selle suure ürituse läbiwiimisel teha esialgseid eeltöid ning kawu. Pärast tagasitulekut walmistatakse pidustuste kohta täpne kawa ning alustatakse otsekohe eeltöödega.

Pisijuhtumid

Liiwa tän. nr. 13 elaw Martin Põld on 10. septembril wedanud põhku, kusjuures põhku pudenenud tänawale koorma halwasti kõitmise tõttu.

Suure-Kõpu Wanaweskil elaw Andres Taakel, 56 aastat wana, teatas politseile, et Wiljandi näitusepäewal on teda löönud näitusel Wiljandis, Tartu tän. nr. 45 elaw Jüri Kõss.

Nõmme linnas elaw Aleksander Hiibus sai protokolli selle eest, et tuigerdas joobnud olekus 10. skp. Wiljandis Lossi tänawal.

Õpilasummistus lahendamisel

Silmaspidades õpilaste suurt arvu linna algkoolide kolmandates klassides, peetakse tarviliseks kõrvalklassi avamine 1. algkooli juures

Õpilaste teatris- ja kinoskäimise kord

Esmaspäewa õhtul pidasid oma koosolekut linna algkoolide juhatajad J. Lepp, A. Moks ja P. Adamson, millest osa wõttis ka linna kooliwalitsuse juhataja linnapää A. Maramaa. Nõupidamisel lahendati mitmeid kooli- ja kaswatustöösse puutuwaid küsimusi. Nõupidamise tulipunktiks oli aga kahtlemata kõrwalklassi awamise küsimus linna 1. algkooli 3. klassi juurde, kus õpilaste ummistus kõige suurem. Wastaw luba haridusministeeriumi kooliwalitsuselt nõutati juba läinud kewadel, kuid kõrwalklass on ikka weel awamata. Koolijuhatajate koosolek otsustas nüüd silmaspidades õpilaste arwu linna algkoolide 3. klassides tarwiliseks pidada linna 1. algkooli juures awada 3. kõrwalklass.

Seega peaks selle küsimuse lahendamine olema juba jõudnud lõpujärku, kuid nagu kuulda, ei tähendawat eelpooltoodud otsus weel kõrwalklassi tegelikku awamist. Teiste algkoolide 3. klassidest tähetawat enne järele küsida, missugused õpilased soowiwad 1. algkooli üle minna. Wõib juba arwata, et wabatahtlikke soowijaid kuigipalju ei ole, sest kes tahaks ühest koolist teise üle minna. Nähtawasti seisab aga kogu küsimus selles, et teised koolid ei taha häämeelega oma õpilasi awatawa kõrwalklassi jaoks ohwerdada.

Linna 1. algkooli 3. klassis on praegu 55 õpilast, paari päewa pärast tulewad weel 3 ja hiljemini maalt karjast ka weel mõned. Seega näib õpilaste arw selles klassis tõuswat üle 60. Linna 2. algkooli 3. klassis on 52 õpilast ja 3. algkooli 3. klassis 48. Normaalarwuks klassi kohta näewad aga wastawad määrused ette 40 õpilast ja ülemmääraks 50. Seega peaks olema kõrwalklassi awamine kõigiti õigustatud. Kõrwalklassi awamise korral saadakse õppejõu küsimusest sel wiisil üle, et määratakse ametisse üks tunniandja suurema tundide arwuga ja teistele tunniandjatele antakse tunde juurde.

Õpilaste teatriskäimise suhtes otsustati maksma panna korraldus, et õpilased wõiwad teatrisse minna ainult igakordse koolijuhataja poolt wäljaantud kirjaliku loaga, wälja arwatud päewased lasteetendused. Kinoskäimise suhtes jääb maksma läinudaastane korraldus. See korraldus kõlab järgmiselt: kinokomisjoni poolt määratud koolidele saadetakse kooliwalitsuse kaudu igal laupäewal celolewaks nädalaks pääsmed kõtte. Õpilasetendusteks annab loa linna kooliwalitsus kinoomanike sellekohase suulise awalduse põhjal. Päewastele etendustele, mis noorsoole lubatud, wõiwad õpilased minna koolijuhataja nõusolekul. Muul ajal ja kordadel on õpilastel kinoskäimine keelatud.

Lõpuks puudutati koolijuhatajate nõupidamisel weel kehwemate õpilaste warustamise küsimust. Koolijuhatajad asusid seisukohale, et kehwematele õpilastele toetuseks määratud warustuse, riided ja jalanõud, kõigile linna algkoolidele ostaks linna kooliwalitsus. Kehwemate õpilaste toetuse andmise ettepanekud teewad koolihoolekogud, arutades küsimust koos koolijuhatajatega. Mis puutub õppetarwetesse, siis nende muretsemine jääks koolijuhatajate hooleks. Niisamuti jääks koolijuhatajatel õigus tarwitada kehwemate õpilaste toetuseks määratud krediidist summasid jalanõude parandamiseks ja rõiwaste õmblemiseks.

Viljandi ratsameeste edu

Suurtükiväe eriauhind — suur hõbekapp — toodi 5. suurtükiväe grupi ratsanike poolt Viljandisse

Tallinnas peetud suurtel rahwuswahelistel ratsawõistlustel esinesid Wiljandi ratsanikud 5. suurtükiväe grupist hästi ning tõid auhinnana kaasa suure hõbekannu ühes hõbekulbiga, mis oli wälja pandud suurtükiväe inspektori poolt rändauhinnana parimale grupile ratsawõistlustel. Kappa tuleb weel kaitsta 2 aastat. 5. suurtükiväe grupi wõit tuli suure ülekaaluga, kuna grupp lõppkokkuwõttes sai 135 punkti, järgmisele kohale platseerunud 4. grupp 69 ja 1. grupp 61 punkti.

Üksikalades olid üleajateenijad wõidukad. Nii tuli allohwitseride klassis esimesele kohale weltweebel Salm ja teisele kohale weltweebel Bachman — mõlemad 5. grupist. Wõitjale oli wälja pandud suurtükiväe inspektori eriauhind — hõbeporisigarr, mille wõitis Salm. Kawa järele oli ka wõistlus riigivanema auhinnale, kuigi seda auhinda pole senini weel keegi näinud. Siin oli osawõtjaid 47 ja kohti arwestati 14. Esimesele kohale tuli weltweebel Salm, teisele kohale weltweebel Bachman. Edasi grupilastest omasid weel kohti w.-allohwitser Lepik hobusel Poska ja sama üleajateenija hobusel Elva tuli 13. kohale. Salm sõitis Jalankaga, Bachman Bergmaniga.

Terariista käsitamise wõistlusel juhtus õnnetus kindla wõitja weltweebel Salmiga. Raindes ühte kõige lihtsamat raiumist lõi hobune parajal hetkel pää ootamatult üles, mille tõttu mõõga pära paiskus Salmile wastu otsaesist, haawates Salmi. Raiumine nurjus ja Salm kaotas koha, kuigi oli aja suhtes esimesel kohal. Tema aeg oli 46 sekundit, tegeliku wõitja aeg 50,5. Weltweebel Petow tuli kolmandale kohale, kuid et tema sõitis ja raius kõige puhtamalt, määrati talle eriauhind 10 kr. Teine grupi üleajateenija Olde tuli 7 kohale. Weltweebel Petow pidi demonstreerima ka oma kuulust Jaburat, kuid et wõistluskawa wenis, jäid tema numbrid wälja. Demonstratsiooni eest oli määratud talle eriauhind 15 krooni, kuna aga demonstratsioon jäi kawast wälja temast mittesõltuwail põhjustel, anti talle niisama 10-krooniline auhind.

Ohwitseride klassis omandasid üldwõistlusel kohti: 4. koha ltn. Tomp hobusel Danzig, 5 koha ltn. Multer hobusel Osman ja kuuenda koha ltn. Pillman hobusel Noap. Osawõtjaid oli 16, kohti loeti 6. Wõistlus ohwitseride ratsaspordi instruktorite kursuse eriauhinna omandas ltn. Pillman 2. koha ja ltn. Jaakson hobusel Norralane 4. koha. 2000 meetri herdeliwõistlusel ltn. Multer hobusel Osman omandas teise koha. Lõpks oli weel wäga raske alana wõistlus, kus tuli rännakkorras ratsutada 66 kilomeetrit, siis lasta püstolist tabawuse pääle ning lõpuks sooritada weel takistussõit üle 12 takistuse. Selles wõistluses ltn. Pillman omandas teise koha.

Eriklassis, kus wõisteldi koos poolakatega, tuli konkurents nii tugew ja poolakad nii wõimsad, et siin grupilased midagi päästa ei suutnud: poolakad domineerisid täiel määral. Oli palju kukkumisi liigse pingutuse tagajärjel, kuid need mööduisid õnneks õnnelikult.

Üldkokkuwõtet tehes selguski 5. suurtükiväe grupi tugew üldwõit. Parimaks grupi ratsanikuks indiwiduaalselt tuli aga 4. grupi mees Raamat, kellel wedas, kuna ta saawutas eriklassis kaks neljandat kohta.

Poiste kergejõustikuparaad

Ilusaid tagajärgi ja rekorde noortelt

Esmaspäewal ja teisipäewal peeti staadionil Wiljandi poiste esiwõistlusi kergejõustikus, mis ilusate ilmade ja rohke osawõtu tõttu hästi õnnestusid. Wõistlejaid oli 53. Poisid saawutasid pea igal alal häid tagajärgi ja uusi rekorde. Hiilgawalt esinesid kolm noort poissi — 16-aastased K. Jürisson ja U. Polikarpus ning 14-a. Bekker, kes on meie kergejõustiku uuteks tulewikulootusteks. Polikarpus ja Bekker tegid toredad tagajärjed teiwashüppes — wastawalt 3.00 m ja 2.70 m. Bekker tegi kõrgust 1.50 m, weidi jäi puudu 1.55 m. Selliseid tagajärgi nii noorelt poisilt ei tule ette igapäew. Wõistluse paremad tulemused saawutati hüpetes.

Wõistlustulemused A kl.: Kuna paremad A kl. poisid wanade wõistlustel wõistlemise tõttu ei saa poistewõistlustel enam esineda, siis tulemused selles klassis on nõrgemad. 100 m 1) Soo — 13,1 sek., 2) Truu — 13,5 sek. 400 m 1) Martin (ülo) — 60,5 sek., 2) Buschman (Sulew) 65,2 sek. 1500 m 1) Buschman — 5.07,0 m. Kaugus: 1) Martin — 5.42 m, 2) Soo — 5.23 m. Kõrgus: Soo 1.45 m. Kuul: Soo 14.39 m.

B kl. tulemused: 60 m 1) Jürisson — 7,7 s., 2) Linsi (Sulew) 8,0 s., 3) Printsman (ülo) 8,3 sek. 300 m: 1) Jürisson (ülo) 43,7 sek., 2) Polikarpus (Sulew) 46.0 s. 800 m 1) A. Kõpman (Sulew) 2.30,0 m, 2) Kõlu (ülo) — 2.31,2 m. 4 korda 60 m 1). Sulewi msk. Kõpman, Tõllasepp, Linsi, Pugal — 31.8 s., 2) ülo meeskond — 32,4 s. Kaugus: 1) Jürisson — 5.72 m, 2) Polikarpus — 5.43 m. Kõrgus: 1) Jürisson — 1,50 m, 2) Ritson (ü) ja Polikarpus — 1.45 m. Teiwas: 1) Polikarpus — 3.00 m, 2) Bekker — 2.70 m. Kuul: 1) Jürisson — 14.09 m, 2) Pikkor (Sulew) 12.31 m. Ketas: 1) Jürisson — 30.71 m, 2) Pitkard — 29.25 m.

C kl. (alla 15 a.): 60 m 1) Bekker — 8.0 sek., 2) Sepp (ü) — 8,5 s. Kaugus 1) Bekker (Sulew) 5,17 m, 2) Gorshkow (ü) 4,52 m. Kõrgus: Bekker — 1.50 m, 2) Gorshkow 1.30 m. Kuul: 1) Bekker — 13.50 m, 2) Laaman (ülo) 10.59 m. 4 korda 60 m wõitis Sulewi meeskond 36,0 sek.

Üldwõitja seltsidest Sulew — 53,5 p., ülo — 50,5 p. A kl. parem mitmewõistleja Soo — 15 p. B kl. — Jürisson — 18 p. C kl. Bekker — 12 p.

Kütmisest süttis ahjupäälne

Kolmapäewal kell pool 2 hakkas jälle undama tuletõrje sireen, kuid lakkas õige pea. Selgus, et pisikene tulekahju oli olnud Pikal tän. nr. 14 asuwas R. Simoni majas linna 1. algkooli juhataja Lepa korteris. Nimelt oli ahjukütmisel süttinud ahjul asuwad paberid ja muu prügi. Enne tuletõrje kohalejõudmist oli tuli juba kustutatud. Ahju õeti uute korteriomanike poolt esmakordselt.

Politseilisel järelwaatusel selgus, et ahju lagi oli täiesti terwe ning tuli wõis tekkida ainult liigsest kütmisest.

Rida pisivargusi

Wiljandi wallas Kuude külas elaw Juuli Nopasson awaldas politseile, et ööl wastu 9. skp. on tema talu lähedalt allikast ära warastatud sinna jahtuma wiidud piimanõu ühes 20 liitri piimaga. Kahju 6 krooni.

Wastemõisa wallas Kiigatsi talus elaw Johan Tõnisson kaebas, et ööl wastu 11. skp. on tema aiast puu otsast ära warastatud 5 puuda seerinka õunu, kahju 6 krooni.

Holstre wallas Anilase talus elaw Elmar Lõhmus kaebas, et temal on kodust ära warastatud tuliyus, wäike käsitsi weetaw wanker. Kahju 15 krooni.

Üleskutse mustlaste vastu

Rakwere linnawalitsus on saatnud ringkirja kõigile linnadele, nende seas ka Wiljandile, milles kaebab, et mustlased tikuwad ikka enam ja enam wallutama linna maid. Niipea kui linnas peetakse laata wõi mõnda muud suuremat sellesarnast üritust, on mustlased alati platsis ja nad okupeeriwad linna serwal asuwad maa-alad, tallates siin heina- ja karjamaid. Rakwere linn palub teada, kas ei tuleks ühiselt astuda samme selleks, et mustlastel linna territooriumil sarnast laagerdamist üldse keelata.

Wiljandi on mustlastega olnud õige sageli hädas. Alles wiimase laada ajal Wiiratsi poole järwe kaldale linna parimale karjamaale lõid endid laagrisse umbes 70 koormat mustlast. Kui kordnik saadeti neid ära ajama, ei suutnud see midagi teha nii sture hulga mustlaste wastu. Alles siis, kui kohale toodi „tugewamad reserwid" ja mustlastelt ähwardati hobused ära wõtta, walgusid nad mööda maanteid laiali.

Sellest wõib oletada, et linnawalitsus Rakwere üleskutset mustlaste wastu pooldab.

Töötute probleem lavale

Tulewal laupäewal tuleb „Ugalas" esietendusele A. Adsoni undiskomöödia — wõi nagu teose tiitelleht — rahwatükk „Elaw kapital".

Teos iseenesest käsitab teemat, mida senini pole lawaliselt weel palju puudutatud: tööta-tööliste probleemi. Kirjanikul on läinud korda kahes esimeses waatuses anda wõrdlemisi õnnestunud läbilõike töölootusest ja pettumusest selles suhtes, töötute elust kõrtsides ning asjatust püüdest saada tööd. Lawastus on rikkalik igajugustest tüüpidest, sõnastus tabaw ja üksikuid kujusid iseloomustaw. Mis puutub aga wiimasesse, nimelt kolmandasse waatusesse, siis kirjanik siin püüab näidata tee, kuidas oleks wõimalik pigistawast töökriisist pääseda.

Huwitaw on, et rahwatükile on Riho Päts loonud omapärase muusika. Wana kapral — wabaduseristi kawaler — on kuulus lõõtsmoonikamees ja sellele lõõtsmoonikale ongi komponist teinud meeleolule ja miljööle wastawad wiisid.

„Ugala" sel aastal on üldse hakanud uute lawateoste pioneeriks. Esimesena ta tõi wälja Hugo Raudsepa „Roosad prillid", nüüd toob ta wälja ka Adsoni „Elawa kapitali" waremini kui üksi teine teater. Lawastajaks on seekord A. Mälton.

Pühapäewa õhtul läheb eelwiimast korda O. Straussi muusikaga op. „Rewolutsiooni keerises".

Raestik ja Peterson 3 aastaks wangiroodu

Käesolewal aastal, ööl wastu 13. jaanuari, warastati ära Wiljandis Belgia tän. elawa Jaak Adamsoni lukustamata keldrist 4 purki moosi ja 2 pudelit karusmarju. Omaniku kahju 8 krooni 50 senti.

Warguses kahtlustati tuntud wargapoisse Johannes Raestikku ja Johannes Petersoni, kes sel silmapilgul wabaduses wiibisid. Eeluurimisel tunnistas kahtlusalustest Peterson ennast süüdi, kuna Raestik asjast midagi teada ei tahtnud. Mõlemad paiguiati wahi alla ning nende süüdistus oli nüüd arutusel Wiljandi-Pärnu rahukogus.

Kohtus tunnistawad mõlemad ennast süüdi ja palutwad kergemat karistust ning eeluurimisel kinnipeetud aega arwesse wõtta.

Mõlemad mehed on warem warguste eest korduwalt karistatud, wiimati sai Peterson 1½ a. ning Raestik aasta wangiroodu.

Käesolewa kuriteo eest määras kohus neile karistuseks: Johannes Raestikule, 23 a. wana, ja Johannes Petersonile, 22 a. wana mõlemile 3 aastat wangiroodu, mis karistusest arwatakse maha 7½ kuud eeluurimisel kinnipeetud aega.

Üks sokk juba käes

Wiljandi jahiseltsile lubatud kahest sokust on maha lastud kuni tänini ainult üks. Laskmine toimis esmaspäewa hilisõhtul Riste wahtkonnas.

Soku nülgimisel selgus, et seda on warem salakütide poolt peenikeste haawlitega pähe lastud.

Sokude laskmise aeg lõpeb 14. sept., nii et teise soku laskmiseks on aega waid paar päewa.

Wiljandimaalt ja Mulgimaa rajalt

Jaan Mark Kildu koolijuhatajaks

Wastemõisa wallawolikogu walis Kildu algkooli juhatajaks senise Pikasilla algkooli juhataja August Kikase. Nüüd on aga Kikas teatanud Walga maakooliwalitsuse kaudu, et Kildule siiski ei soowi tulla.

Wiljandi maakooliwalitsus on teinud haridusministeeriumi kooliwalitsusele ettepaneku, et Kildu algkooli juhatajaks määrataks Jaan Mark, kes oli seni õpetajaks Wiljandi maakonna gümnaasiumi juures asuwas teise astme algkoolis.

Tulekahju Kärstnas

Esmaspäewa õhtul umbes kella pool 10 paigu süttis Kärstna wallas Kargaja talus rehi. Omanik Anna Silka elab ise alaliselt Wõisiku wallas, kuna talupidajaks on tema sugulane Konstantin Mikk. Kui tuld märgati, oli hoone juba leekides ja kuigi kohale söitsid Aukatsi ja Kärstna tuletõrjujad ja isegi autoprits Mustlalt, ei suudetud weepuudusel tuld kustutada. Ära põles pääle hoone weel üks põhukuhi, wanker ja mõned põllutöörriistad. Millest tuli alguse saanud, seda ei osata seletada. Tulekustutamise juures tekkis talupidajal Mikul sõnelemisi tuletõrjujatega, kuna Mikk suhtus tule kustutamistööle wäga passiiwselt.

Vana-Võidu piimaühing raskustes

Wana-Wõidu piimaühingul on tekkinud raskused, kuna piimatoojate arw on kuiwanud kokku ning ühingul lasuwad suured wõlad. Alates 1930. aastast on ühing töötanud kahjuga. Möödunud aastal tõusis ühingul puudujääk kuni 3000 kr.

Et ühingul sarnases olukorras raske töötada, siis püüti saawutada kokkulepet Uusna piimaühinguga meierei ülewõtmiseks. Uusna piimaühingu erakorralisel pääkoosolekul möödunud pühapäewal arutati Wana-Wõidu piimaühingu ülewõtmist. Koosolekul jõuti otsusele, et ühingu ülewõtmine wõiks teostuda ainult sel korral, kui riik ja pangad kustutaks ühingu wõlga sel määral, et ühingu järeljääw wõlasumma wastaks ühingu warandusele.

Võimatu postikorraldus Tustis

Kewadel kaotati Tusti postkast. Tusti asunduse ja Metsaküla elanikel tuleb nüüd posti järel käia Uusna meiereis. See asjaolu sünnitab kohapääl rohkesti nurinat. Posti wõimaldub Uusna meiereist kätte saada waid omnibuse kohalejõudmisel Wiljandist. Sel ajal aga pole paljudel aega posti järele minna. Hiljem on meierei uksed suletud. Endisest postkasti asukohast wõimaldus aga rahwal igal ajal posti kätte saada. Kohalikud elanikud soowiwad, et postkast Tustis awataks endises kohas. Weelgi soowitawam aga oleks kohalikkudele elanikkudele kui postkast awataks metsnik Lepiku pool, kuna ta elab Tusti asunduse tsentrumis.

Auto purunes Nuia-Viljandi teel

Nuia-Wiljandi maanteel, Morna mäest allasõitmisel juhtus õnnetus Õisus elawa Uusbergile kuuluwa weoautoga. Auto sõitis tühjalt kesklmise kiirusega Wiljandi poole. Järsku hakkas rool streikima ja enne kui juht suutis sõidukit pidurdada, lendas auto täie kiirusega üle sügawa kraawi ja kiwiaia põllule. Auto esimene osa ja juhiruum purunes täiesti. Raskesti põrutada ja kriimustada sai ka autojuht; samuti ka üks kaasasõitja naisterahwas.

Kaalumisel Vana-Võidu mõisa koolitüüp

Teatawasti pandi Wana-Wõidu mõisasüdame planeerimine seisma, kuna wahepääl oli tekkinud kawatsus asutada Wana-Wõidu mõisa kõrgem kodumajanduse kool. Reedel on põllutööministeeriumis nõupidamine selle üle, kas awada W.-Wõidu mõisas kodumajanduskool wõi mõnda teist tüüpi kutsekool. Nõupidamiselt on osa wõtma kutsutud ka maawalitsuse abiesimees agr. N. Watter.

Kangutamine Penuja vallas

Wiimasel ajal on teatawal ringkonnal tekkinud konfliktid senise Penuja 6-kl. algkooli juhataja Warkuga, kellele antakse süüks mitmesuguseid asjalusid.

On käima pandud kõik rattad, et lahti saada wanast pedagoogist. Selleks katsutakse kaasa tõmmata ka wallawolikogu. Asja on kutsutud lahendama ka koolinõunik.

Kui mets läks põlema

Käesolewa aasta aprillikuul oli Adawere metskonnas metsatööl ja põletas ohsi Martin Limberg. Järelewalweta tuleasemelt süttis põlema sammal ja mets. Rahukohtunik karistab Limbergi 3 krooniga wõi ühe ööpäewase arestiga tulega hooletult ümberkäimise pärast.

„Saaretsi" algkool 4-klassiliseks

Uue maksmapandud koolireformi tagajärjel kawatsetawat senine „Saaretsi" 6-kl. algkool Pollis muuta 4-klassiliseks, mis jääb senise kahe õpetaja asemel töötama waid ühe õpetajaga — koolijuhatajaga.

Kilḑu algkooli ingliskeel

Haridusministeeriumi kooliwalitsus teatas maakooliwalitsusele, et Kildu algkoolis wõimaldub õpetada wõõrkeelena ingliskeelt. Käesolewal õppeaastal aga tuleks lõppklassis õpetada weel saksakeelt.

Ei annud arestitud varandust välja

Põltsamaa rahukohtunik käskotsusega karistas Albert Läänet 8-kr. rahatrahwi wõi maksujõuetusel 2 ööpäewase arestiga ,kuna tema oli jätnud täitmata kohtupristawi seadusliku nõude, keeldudes wäljaandmast oksjoni päewal oma arestitud warandust.

Neanurme algkooli ingliskeel

Lustiwere Neanurme algkooli hoolekogu omal koosolekul soowis, et kooli 5. ja 6. klassi õpilastele õpetataks inglise keelt. Hoolekogu pöördus wallawalitsuse poole ettepanekuga, et wallawalitsus astuks seks wastawaid samme.

Taluvõlgade ümberlaenustamise seadus

Taluomanikel, kelle võlg ületab talu väärtuse, pikendatakse võlga 30. aastaks, kusjuures võla talu väärtuses laenustab ümber Maapank

Ümberlaenustamise kirjad ja dokumendid on maksuvabad

Wiimases „Riigi Teatajas" ilmus ja hakkas maksma uus põllumajanduse wõlgade ümberlaenustamise ja pikendamise seadus. Seadus ise koosneb kahest osast. Esimeses seaduse osas käsitatakse nende talude wõlgade ümberlaenustamist, mille wõlad ei ületa talu wäärtust. Seaduse teises osas aga käsitatakse nende talude wõlgade korraldamist, mil ületawad wõlad taluwäätuse.

Taludel, mil wõlad ei ületa taluwäärtust teostub wõlgade ümberlaenustamine pea endistel alustel. Nende talude wõlad laenustab ümber Maapank. ümberlaenustamisele kuuluwad wõlad, mis tekkinud enne 1. jaanuari 1933. aastal. ühtlasi aga tulewad ümberlaenustamisele wõlad, mis tehtud küll pärast 1. jaanuari 1933. aastal, kuid milliste wõlgade abil on tasutud enne 1. jaanuari 1933. aastat tehtud wõlgu. ümberlaenustamisele ei kuulu wõlad Maapangale, asunduskapitalile ja maaparandusfondile, riigi ja omawalitsuse maksud ja talutööliste palgawõlad. Samuti ei wõimaldu ümberlaenustada wõlgu üksikutele isikutele ja pankadele, kui need on alla 50 krooni. Ka alimendid ja tööhaitseseaduse põhjal määratud pensionid ja tasud ei kuulu ümberlaenustamisele. Kui wõla kogusumma tõuseb üle 20 protsendi talu wäärtusest, siis on Maapangal õigus alati nende wõlgade ümberlaenustamiseks. On wõlg alla 20% taluwäärtusest, siis wõimaldub seda ümberlaenustada Maapangale waid wõlausaldajate nõudmisel.

Wõlausaldajatele Maapank annab asunduskapitali 4% pantkirju. Wõlakirjad ostab riik wõlausaldajatelt tagasi 10 aasta kestel, hiljemalt 31. detsembriks 1948. aastal. Talupidajad, kel wõlg ümberlaenustatud, peawad oma wõla tasuma hiljemalt 30 aasta kestel. Tal tuleb maksta wõlalt 4% intressi ja ½ protsenti administratsioonikulu. Maksu tähtpäewad on 1. aprill ja 1. oktoober.

Neil taludel, mille wõlg tõuseb üle talundi wäärtuse, seduse teise osa põhjal kuulub wõlg pikendamisele. Pikendamisele kuuluks neil taludel wõlad, mis tehtud enne 1. jaanuari 1933. aastal. Tingimuseks seejuures on, et talu majapidamine olgu hääs korras.

Ühenduses wõlgade pikendamisega laenustab Maapank ümber nende talundite wõlga ka kuni 100% ulatuses. Esimeses järjekorras laenustab Maapank seejuures ümber hüpoteegid ja obligatsioonidega kindlustatud nõudmised, nende wanuse järjekorras. Muud wõlad tulewad ümberlaenustamisele wanuse järele proportsionaalselt wõlasummadele. Pikendamisele kuuluwad wõlad ühes tasumata jäänud intressidega ja muude lisanõudmistega muudetakse pikaajaliseks intressita wõlaks tähtajaga kuni 30 aastat. Pikaajaliseks muudetud wõla tasub wõlgnik oma senisele wõlausaldajale hiljemalt 30 aasta kestel wõrdsetes osades. Pikendatud wõla tasumine toimub kaks korda aastas 1. augustil ja 1. weebruaril.

Pikendamisele kuuluwas wõlaosas annab wõlgnik wõlausaldajale wastawa wõlakohustuse seniste wõladokumentide wastu, kusjuures senise wõla kindlustuseks antud hüpoteegid wõiwad jääda kindlustuseks edasipikendatud wõlasumma suruses, kuna hüpoteegid ülejäänud osas loetakse tühisteks ja kuuluwad kustutamisele kinnitusregistrist. Kui laen antud wõlakohustuse wastu käendajate kindlustusel, siis samad käendajad jääwad wastutawaks pikendatud wõlal endise wõla ulatuses, ka siis, kui nad uuele wõlakohustusele alla ei kirjuta. Käendaja wastutus kestab kuni 10 aastat. Kui enne nimetatud tähtaega tekib pikendatud wõla alusel käendaja wastu nõudmine, siis on wiimasel õigus tasuda seda sama aja jooksul, nagu see oli pääwõlgnikul pikendatud wõla osas.

Kui endine wõlausaldaja wõlakirju wastu ei wõta, wõi muul põhjusel wõimatuks osutub neid wõlausaldajale üle anda, hoitakse wõlakirjad Eesti Maapangas wõlausaldaja arwel ja kulul kuni wõlausaldaja nõudeõiguse aegumiseni. Pärast seda tähtpäewa langewad summad asunduskapitali hääks.

Uue seduse alusel antawad awaldused, toimuw kirjawahetus, samuti selle seduse alusel antawad wõlakohustused, hüpoteegid, tunnistused, load, wäljawõtted ja ärakirjad on wabad kõigist nende dokumentidega ja paberitega seotud maksudest, nagu tempelmaksust, aktilõiwust ja kantseleilõiwust.

Üksikasjalised määrused käesolewa seduse teostamiseks annab wabariigi walitsus lähemal ajal.

Põltsamaa algkool 35-aastane

Arenemistee kroonu elementaarkoolist kuni 6-klassilise algkoolini

Neljapäewal, 13. skp. saab Põltsamaa linna algkool 35 aastat wanaks ja nagu sünnipäewa kingina sai ta omale nued awarad ruumid, mis õnnistati sisse alles laupäewal.

Põltsamaa algkooli ajalugu algab 1899. aastast, mil algas tegewust kroonu algkool. Enne seda töötas saksa elementaarkool, kuid mis ajast, selle kohta puuduwad andmed, kuid arwatakse, et see töötas juba 100 aastat tagasi. Elementaarkoolil oli kaks kapitali, üks annetatud Põltsamaa haridustegelaselt Hupelilt enne aastat 1804, teine Jannsenilt. Kool elas protsentidest, mida saadi 160 rubla aastas.

35 a. tagasi loodi wene kroonu algkool, mille juhataja sai praegune koolijuhataja Jaan Peterson. Kool töötas Jõgewa mnt. 23 Elbi majas, kus oli üks klassiruum. Esimesel aastal oli 58 õpilast, teisel 89. Siis töötati 2 klassis kolme jaoga. Samuti oli juba kaks õpetajat.

Huwitaw on 1906. aasta, mil koolis õppis 10 juutt, kuna nüüd hulgal ajal pole olnud ühtegi.

1908. a. kolis algkool Aia tänawale, kuhu maja ehitati just kooli tarwis ja seekord täitsid ruumid wäga hästi oma ülesande. Wiimasel ajal jäid need aga kitsaks ja 6-klassiline algkool sai 3 klassi-ruumi kasutada waid kooli töötades kahe wahetusega, kolm alamat klassi õhtupoole ja 3 kõrgemat hommikupoole.

Sellistes oludes tuli töötada kümmekond aastat, millest iseäranis rasked olid seitse wiimast.

Pääle Põltsamaa peab prowintsis mõne aja kahe wahetusega töötama weel Kunda algkool, kus aga uus ja awar koolimaja on walmimas. Tallinnas on õhtupoolseid klasse aga 40 ringis.

Maailmasõja ajal ähwardas ka elementaarkool ka ewakueerimine, kuid tänu koolijuhataja Jaan Petersoni wastusõdimisele jäi see teostamata, kuigi energilist koolijuhatajat see-eest kahtlustati riigiwastasuses.

Wahepääl teotses kool mõne aja erakoolina, hankides wajalike kulude katet pidudest ja kooliraha.

Praegu on aga õpilaste arw sedawõrd suurenenud, et õppetöö edukaks jatkamiseks on ligemal ajal oodata kas paralleelklasside awamist wõi teise algkooli asutamist. N.

Suislepast Kuigatsisse lambavargile

Uue-Suislepa pops tahtis tuua varastatud lambad Viljandi laadale

Öö l wastu 4. skp. warastati Walgamaal Kuigatsi wallas Plinska talus ära 4 lammast. Lauda alusmüür oli lõhutud waraste poolt maha ja selle läbi sündinud awause kaudu oli toodud lambad laudast õue. Kriminaalpolitsei ametnikud tegid juurdlusel kindlaks, et lambad on wiidud Uue-Suislepa Nuki talu popsimajja. Ilmudes kohale, leidsid kriminaalametnikud lambad aiast. Pops Hans Sild ise walmistus Wiljandi laadale kõiduks, kus ta kawatses lambaid maha müüa. Wanker oli popsil seatud juba sõidutwalmis ja sõit pidi iga silmapilk algama.

Nähes, et wargus on awastatud, põgenes Sild kriminalistide eest metsa. Ta tabati siiski hiljem. ülekuulamisel ta salgas kangekaelselt oma süüd. Ta seletas, et lambad olewat metsast tulnud õue ja ta paigutanud nad siis aeda. Warem olewat ta õue ka tulnud wõõraid loomi. Kriminalistide küsimuse pääle, miks wõõrad loomad just tema õue kokku jooksewad, et osanud mees midagi seletada.

Asja lähemal juurdlusel selgus, et warguse oli toime pannud H. Sild koos oma naisega. Ta paigutati wanglasse, kuna naine jäeti wabadusse. H. Sild on korduwalt warem warguste eest karistatud.

Lipsu talu tükeldatakse

Põltsamaa linnavalitsus ei anna maad kurnajatele ja hangeldajatele

Juba mitu aastat wedas Põltsamaa linnawalitsus wäigakaigast Lipsu talu rentnikuga rendiwahekorra lõpetamiseks, ent kõik katsed nurjusid, kuna kohus tunnistas rendilepingu seadusepäraseks.

1. mail 1935. aastal lõpeb rendileping ja linnawalitsus seda ei pikenda. Lipsu talu maad: 60 wakamaad põldu, pääle selle heina- ja karjamaa, tükeldatakse ja jagatakse wälja loomapidajaile, mitte wäikesemais osades kui üks hektaar.

Talwe jooksul linnawalitsus teeb täpse arwestuse olewate põllutagawarade kohta ja ühtlasi jagab maatahtjad klassidesse, selle järele, kuiwõrt suur on kellegi maatarwidus ja kui hästi ta põldu wäetab. On kujunenud üks klass — maakurnajad, kes ei pea looma ja põllule sõnnikut ka ei pane, kurnawad rammusa lapi purulahjaks ja annawad käest, otsides uut põllulappi kurnamiseks. Teine liik hangeldab maaga. Ise ta põldu ei hari, kuid rendib kallima raha eest teistele edasi. Neile ei kawatseta maad üldse anda.

Nurin kalli saia üle

Meile kirjutatakse:

Wabariigi algpäewil oli raske saada saiajahu. Saiajahu naelast nõuti siis 50—55 marka. Suhkrusaiast ja kringlitükist nõuti sel ajal 5 marka.

Nüüd on meil saiajahu kilo poole odawam kui warem saiajahu nael. Seega on jahu hind langenud mitu korda. Meie maamehed saame oma nisu eest tänawu pea poole odawamat hinda kui aasta ja paar warem. Kuid suhkrusaia ja wesikringlite hind on jäänud endiseks. Praegune neljasendine sai kaalub 80—100 grammi. Seega kilole läheb neid saiu 10—11 tükki. Saiakilo hind tuleb seega üle poole kallim kui maksab jahukilo. On ilmne, et pagariärid teenitwad wahelt ränka raha. Huwitaw on waid, kas see ikka nii jääb. Maamees.

Kuhu jäid lambanahad?

Wana-Wõidu wallas Kiinil elutsew Julius Jürine awaldas politseile, et Paul Adock, kes elab Wiljandis Kirikumõisa tän. 13, on omawoliliselt ära wiinud temale kuuluwad 3 lambanahka ja 3 naela willu sama walla Jra talust. Jürine hindab oma kahju 21 kroonile.

Jahuvarga hale sissekukkumine

Pajusi wallas elaw Albert Saik ja Rudolf Lettens olid waremini sõbrad, käisid kahekesi kõsjas, üks ikka kõstlasena ja teine isamehena ning pummeldasid koos. ühel järjekorralisel pummelungil oli Saik istunud sõbra jahukoorma otsa ja läinud seda pagaritele müütama. Pagarite juures selgus, et kaks kotti sisaldawad umbes 100 kg loomajahu.

Nüüd on endised sõbrad rahukohtuniku juures, Saik süüdistatuna jahuwarguses. Esmalt salgab oma süüdi, kuid lõpuks tunnistab üles ja kahetseb pattu ning saab 4 kuud wangistust tingimisi.

Kinnitati lisaeelarveid

Siseministri abi kinnitas maawalitsuse 1934./35. aasta lisaeelarwe. Ühtlasi kinnitas ta Wana-Wõidu koolitalu 1934./35. aasta lisaeelarwe.

Kontorist varastati raha

Politseile awaldas Põltsamaal elaw Marie Part, et „Paala" jahu- ja saetweski kontorist lukustatud kastist on warastatud 250 kr. raha. Rahawarguses kahtlustatakse Põltsamaal elutsewat K. K-d, kes rahakadumise ajal töötanud kontoris.

Suured asjad,

wäga suured asjad seisawad ees Sakalamaal õhuasjanduse alal käesolewa aasta septembrikuus.

Esimene suur asi on, et 12. septembril on Wiljandi linnawolikogus otsustamisel Wiljandi lennuwälja laiendamise küsimus. Wiljandi linnuwäli senises suuruses ei wõimalda lennuwäe tegewust Wiljandis. Teiseks ta ei wõimalda Wiljandit wõtta rahwuswahelise lennuliinide wõrku. Loodame, et wolikogu lubab lennuwälja laiendamise ja sellega kõrwaldab kaks suurt takistust.

Teine suur asi on, et ligemate päewade sees Sakalamaa Õhuasjanduse ühing algab rahalist korjandust. Sellest korjandusest ripub ära, kas Sakalamaa saab enesele oma lennuki. Nimelt on Sakalamaa Õhuasjanduse ühingul 1000 krooni eest wõimalik saada enesele lennuki Eesti Õhu- ja Gaasikaitse Liidult. Sellest rahast on meil koos 250 krooni, mis saime kuu aja eest korraldatud karbikorjandusest ja loteriist. Puudub weel 750 kr. Selle puuduwa summa korjamist alustab Sakalamaa Õhuasjanduse ühing ligemate päewade sees 20 korjanduslehega. Korjanduse lõputähtaeg on 1. oktoober. Palun asutisi, ärisid, ja kodanikke Sakalamaal ja linnades oodata ühingu korjajaid ja jõudumööda annetada. Teadke, et aitate kaasa suurele asjale. Ma julgen loota, et juba selle kuu lõpul on Wiljandi Õhuasjanduse ühingu lennukuuris lennuk, mis on sõna tõelises mõttes Sakalamaa rahwa lennuk.

Kolmas suur asi on, et Sakalamaa Õhuasjanduse ühing algab propagandat, et wiia oma liikmete arwu 1000-ni. Sellepärast on mu palwe igale Sakalamaa kodanikule: astuge Õhuasjanduse ühingu liikmeks. Teatage ise, et soowite tulla liikmeks.

Neljas suur asi on, et Sakalamaa Õhuasjanduse ühing algab teise Saklamaa linna, Põltsamaa, lennuwälja asutamise eeltöödega. Wabariigi walitsus tahab anda suuremat hoogu eralennuasjandusele ja teedeministeeriumi käsutada antakse 25000 krooni lennuwäljade asutamiseks. Sellest summast tahame saada ja kasutada toetust Põltsamaa lennuwälja planeerimiseks.

Aga kõigist neljast suurest asjast on praegusel momendil kõige tähtsam: Sakalamaale oma lennuk. Kõik muu tuleb pärast seda palju kergemini.

Sakalmaa rahwale oma lennuk!

Wiljandis, 11. sept. 1934. a.

S. Õ. ü. nimel esimees A. Maramaa.

Möödunud kuu kuritegevus

Möödunud kuul on kriminaalpolitseis registreeritud järgmised roimad: süütamisi 1, awastatud ka 1, murdwargusi 3, awastatud pole, wargusi 62, awastatud 24, dokumentide wõltsimisi 2, mõlemad awastatud, sugulwõlja hätwitamisi 1, awastatud, petmisi 9, awastatud 7, ametialalisi wõltsimisi 4, kõik awastatud ja muid roime 6, kõik awastatud.

Kogusummas on roime olnud 91 ja nende läbi kahju tehtud 9526,35 krooni eest. Awastati 47 roima, kahju koguwäärtusega 7679 krooni. Wahistati 6 isikut, läbi otsiti 6 juhul, mis kahel korral andis tagajärgi. Õnnetusjuhtumeid oli 1.

Jälle Liivak. . .

Riidaja wallas elaw Artur Zingel kaebas, et 1932. a. ta annud Mustla notar Liiwaku kätte ühe ostu-müügi lepingu ja 30 kr. raha asjaajamiseks. Nüüd on aga selgunud, et Liiwak pole asju jutti ajanud ja asjaajamise raha hoopis endale jätnud.

Vanamees abiellus tütarlapsega

Uue-Wändras Orikakülas abiellus 62-aastane puulõikaja Gustaw Tuisk 21-aastase teenijatüdrukuga sama walla Lüüste külast. G. Tuisul on juba täisealised lapsed, kes elawad iseseiswalt. Wanamehe tertwis pole kõige parem. Ta olewat abiellunud seks, et naine teda toidaks.

Igatiks hoolitsegu

et ka naabrile käiks meie leht.

Awaldame

südamlikku tänu

kõigile, iseäranis oma üürnikele, kes meile meie leinas kaasa tundsid minu unustamata armast abikaasat ja minu poega

Walter Strahlbergi

mälestasid, teda tema wiimsel teekonnal saatsid ja kalmu rohkelt lilledega kaunistasid.

Leinajad
abikaasa, ema ja omaksed.

„Koidu“ seltsi saalis
Neljapäewal, 13. septembril s. a. järjekordne

Walsside-õhtu

Algus kell 1/29 õhtul. Pääsmed 10 senti.
Laupäewal, 15. septembril s.a.

Sügise-maskeraad

Pühapäewal, 16. septembril s.a.

Wanad Eesti tükid

Pikemalt müürilehtedelt.

Mootorratta kummid

ei libise —
nad on kindlad
ja wastupidawad
igas olukorras!

Üle maailma sõidawad mootorratturid GOOD YEAR kummidega rohkem, kui kõikide teiste kummidega kokku

Esindaja:

Wiljandi E. Põllumeeste Seltsi Kaubanduse Osakond

Wiljandis, Tallinna tän. nr. 3, telefon 6.

Harukauplused:

Tarwastus: telef. 20, Suure-Kõpus: telef 5, Õisus: telef. 8.

Soodsaim ostukoht

kooli- ja kantseleitarwete

alal on

Wiljandimaa Õpet. Liidu Kooperatiiw „ÕPISTU“

Wiljandis, Lossi tän. nr. 24, telefon 74

Teadaanne

Ühistegeline K.-S. „Talu“ Wiljandi pääagentuur on üle wiidud

Tartu tän. nr. 7

Inspektori asukoht endine, Kiwi tän. nr. 5, telefon 193. Agentuuri asjaajajaks on hr. Arnold Kurik.

ÄNNAB ILUSA LÄIKE JA PIKENDAB JALANÕUDE IGA

Kohalik esindaja Wiljandi linnas ja maakonnas M. Treufeldt Tartu tän. 3 „Union“ jalanõude müügikohas.

Pärnus

müüb „Sakala“ ja „Sakala Pühapäewa“ üksiknumbreid ja wõtab kuulutusi ning tellimisi wastu härra Ed. Raudsepp, W.-Kuke 6.

Kasutage

wõimalust hää ja nägusa trükitöö saamiseks soodsa hinnaga

Sakala Trükikojas.

Wiljandis, Lossi tän. 22, telefon 231, postkast 32

Elan nüüd
Waksali tän. nr. 16
(Rosenbergi majas)

Dr. Max Zastrow

Haigete wastuwõtmine:
9—12 ja 4—6
Telefon 305

Wõtan weel haigeid wastu Wiljandis
16. septembril
enne lõunat

Dr. W. J. Reinthal

Posti tän. nr. 18

Oma haridusele wastawat

teenistust

otsib endine õpetajanna wäga wäikese tasu eest, oma kodus töötades. Wõib ka õmmelda naiste- ja meesterahwa pesu äridesse. Küsida s. l. talit.

Maale wäitsesse perekonda wajatakse

majateenijat,

kes iseseiswalt keeta oskab. Küsida selle lehe talit.

Paistu õpetaja- ja kõstrimaja mõningad

remonttööd

antakse wälja neljapäewal, 13. septembril s. a. kell 4 p. l. õpetajamajas.

Nõukogu juhatus.

Majahoidja-hobusemees

leiab korteri ühes talliga. Küsida wann. adw. E. Scheeler'ilt, Posti tänaw nr. 17.

Wajatakse

teenijat

Järel küsida Posti tän. 9, korter 3, adw Esteri juures.

Tarwis rätsepa-

käealust,

kes tööd tunneb. Tööd aastaringi. Küsida s. l. talit.

Wajatakse

teenijat

maale ametniku perekonda. Läbirääkida neljap., 18. sept kell 12 autobusejaamas.

Tarwis kohe õppinud

möldrit

Suure-Kõpu „Kihu“ weskisse.

Tarwis

pagarit

Teateid saab igal ajal, Waksali tän. 2. Kaupa tehakse 15. septembril s.a.

Tarwis

õpipoissi

tisleri töötuppa. Soowitaw maalt. Küsida Wene tän. 2

Holstre w. Pirmastu algkool wajab

kooliteenijat

Kohafoowijail üles anda koolijuhatajale kuni 16-da septembrini s. a.

Tarwastu-Mõnnaste Turbaühisus annab wälja 700 kuni 800 kuup-sülla

turba-lõikuse

Töösoowijail ilmuda pühapäewal, 16. septembril s. a. kell 10 homm. Mõnnate meiereisse kaupa tegema.

Juhatus.

Tarwis

majahoidjat

ja üürile anda 1- ja 2-toal. korterid. Küsida Jakobsoni tän. nr. 22. poest.

Ainult õige ja eht
„KIISU“
kingakreem tagab kõrgemat häädust. Suurel viisil.
Võhma Majand. Ühisuses.

Autobus

sõidab pühapäewal, 16. sept

Riiga

Sõitjaid palutakse üles anda S. Schugoli äris, Lossi tän. nr. 25, Wiljandis.

Ametiskäija noormees wajab möbleeritud

tuba

kostiga või ilma. Aadress jätta selle lehe talit.

Elan nüüd

Posti tän. nr. 13

Wõtan wastu endiselt tellimisi kleitide, kostüümide ja mantlite pääle. Koolilõpilatele hinnaalandus.

Õmbleja M. Lõo.

Olen oma toa- ja wõimlemisekingade töötoa Endla tn. nr. 15 üle wiinud

Pikk tän. 19

Igasuguste jalanõude parandamine ja tellimised toa- ja wõimlemisekingadele ning lastejalanõude müük endiselt

Lossi tän. 10

Jürgensi apteegi kõrwal.

Töö ja kauba häädust tõendab näitusel saadud esimene auhind. J. Tõlp.

Minu mehaanika- ja lukusepatöötuba asub nüüd Leola tän. 88, üle Uueturu, potisepp Jaskaft mööda. Teen endiselt igasuguseid mehaanika- ja lukusepatöid. Oma töökojas walmistatud jalgrattaosad, autodele wedrupoldid igasugused. Hinnad alandatud. J. Kaasik. Leola tän. nr. 33.

Raamatupidamisi

lahelordse itaalia ja ameerika süsteemi ning saksa ja inglis-prantsuse süsteemi järele laubandusrehkendust, kirjawahetust, kiirkirja ja masinakirja õpetan kiirelt ja põhjalikult igale soowijale üksikult ja gruppides.

End. laubandust. inspektor
Arthur Lieberg,
Wiljandi: Kiwi tänaw 6, üle Uueturu platsi.
Rõuste: Männiku tee 22

End. õpilastest on lõhtadel: uitmed pangadirektorid, pääraamatupidaj. pankades. suurtes laubandusliikudes ja tööstusliik. ettewõtetes kassapidajad, korrespondendid ja muud ametnikud omawalitsustes ja ühisteg. asutistes.

Müüa

mesilinde ja tühje mesipuid. Küsida Kantremaal, Aunapi saeweskist.

Soowin üürida

pianiinot

Pakkumised s. l. t. „Pianiino“

Ostetakse 8—12-tolliseid

kuusepalke

Wiljandis, Lembitu pst. 7 Prik.

Müüa

õunakaste ja puutakku

Teateid saab Tallinna tn. 53 ja Wilja tn. 1—1.

Müüa

naisterahwa pruugitud jalgratas, pruugitud riideid, ja „Columbia“ grammofon ning muid asju. Kauba tän. 12 Schaljägin.

Wabatahtlik

oksjon

15. sept. s. a. kell 10 hom. Tallinna tn. nr. 6 hoowi pääl. Müüakse: raud- ja teras kaupu, hobuse riistu ja muid asju.

Wabatahtlik

oksjon

laupäewal, 15. septembril s.a kell 11 hommikul. Müüakse pruugitud majakraami Jakobsoni tän. 10, hoowis G. Tiit.

Suure-Kõpu

„Punas“ wõtab „Sakala“ ja „Sakala Pühapäewa“ tellimisi wastu ja müüb üksiknumbreid

„Puna“ p.-t. pidaja

Leie Annil

wõtab „Sakala“ ja „Sakala Pühapäewa“ tellimisi ning kuulutusi wastu

h-ra Karl Moks

Abja-Paluojal

wõtab „Sakala“ ja „Sakala Pühapäewa“ tellimisi wastu ja müüb üksiknumbreid

Ed. Londi kauplus

Raadio

Neljapäeval, 13. septembril

Tallinn. (410 m, 20 kv.) 7 hommikkontsert heliplaatidelt Tallinn RKS'i ja Tartu saatejaama kaudu. — 18 heliplaate ja reklaami. — 18.15 välismaisi päevauudiseid. — 18.30 heliplaate. — 18.45 kodumaisi päevauudiseid. — 19 kol.-leitn. Kattai: Eesti rahva saavutusi Vene märtsi revolutsiooni ajal. 19.30 ooperiduette heliplaatidelt. Verdi, duett ooperist „Rigoletto“. Donizetti, notturno oop. „Don Pasquale“. — Amelita Galli-Curci (sopran) ja Tito Schipa (tenor). Verdi, kaks duetti oop. „Aida“ — Rosa Ponselle (sopran) ja Giovanni Martinelli (tenor). Offenbach, barkaroll oop. „Hoffmanni lood“ — Lucrezia Bori (sopran) ja Lawrence Tibbet (bariton). Verdi, kaks duetti oop. „Rigoletto“ — Amelita Galli-Curci (sopran) ja Giuseppe de Luca (bariton). Donizetti, kaks duetti oop. „Lucia di Lammermoor“ — Beniamino Gigli (tenor) ja Ezio Pinza (bass). — 20 ülekanne Tartust. — 20.05 dr. E. Kirschenberg: Vanemate kasvatusest. — 20.35 kontsert. Sekstett: Auber, avam. „Era Diavolo“. Meyerbeer, fant. oop. „Hugenotid“. Suk, Armastuselaul. Chaminade, süit „Callirhoe“. Ridky, kaks tšehhi tantsu „Milada“ ja „Lenka“. Weber, fant. oop. „Oberon“. Tšaikovski, ballet-süit „Pähklipureja“.

Tartu. (579,2 m, 0,5 kv.) 7 ülekanne Tallinnast. — 18 heliplaate ja reklaami. — 18.15 ülekanne Tallinnast. 20 ilmateade ja ajanäitajaõiendus. — 20.05 ülekanne Tallinnast.

Lahti ja Helsingi. 17 Austria üliõpilaskoori rahvalaule — 18 restitatsioon 19.40 klaveri ettek. — 20.30 laule — 20.55 ringh.-orkestri kortsert.

Stokholm ja Motala. 14 laule — 18.30 laule — 19 ajaviitem. — 20.50 popul. kontsert — 23 heliplaate.

Luksemburg. 8.45 helipl. 19.30 segakontsert — 20.35 helipl. — 21.20 ork.-konts. 22.25 tantsumuusikat.

Praha. 7 muusikat — 20.10 muusikat lastele — 20.50 tantsumuusikat — 22.15 populaarseid laule — 23.15 salonorkestri konts.

Viin. 18.50 ettekandeid vioolal — 20.55 klaveripalu 21.30 ajaviitekontsert — 23 laule — 24 tantsumuus.

Berliin-Tegel. 7.20 hommikkontsert — 17 pärastl. kontsert — 21.40 suur tantsu- ja ajaviiteõhtu — 23.50 ajaviidet noortele ja vanadele.

Moskva ja Komintern. 11.15 lõunakontsert — 19.30 külaeeskava — 21 õhtuk. heliplaatidelt.

Moskva „Stalin“. 17 teemaline kontsert — 22 tantsumuusikat.

Reedel, 14. septembril

Tallinn. (410 m, 20 kv.) 7 hommikkontsert heliplaatidelt Tallinn RKS'i ja Tartu saatejaama kaudu. — 18 heliplaate ja reklaami. — 18.15 välismaisi päevauudiseid. — 18.30 heliplaate. — 18.45 kodumaisi päevauudiseid. — 19 lastetund. 19.30 Hanno Kompus: Matkamuljeid kodumaa saartelt. — 20 ülekanne Tartust. 20.05 ringhäälingu orkestri kontsert. I. Berlioz, avam. „Rooma karneval“. Vieuxtemps, Unistus. Rubin, Valse caprice. Tšaikovski, ballett-süit „Pähklipureja“. II. Liszt, sümf. poeem „Prelüüdid“. Svendsen, Romanss (viiulisoolo — Rudolf Palm), Dvorak, Slaavi tants nr. 1. Chabrier, Espana. — 21.40 helifilmi tenorid laulavad (heliplaatidelt). 1. Rossini, La Danza. Spoliansky, Täna öösi või ei iialgi — Jan Kiepura. 2. Jurmann-Kaper, kaks laulu filmist „Laulude linn“ — Aureliano Pertile. 4. Stolz, kaks laulu filmist „Armastusekomando“ — Marcel Wittrisch. 5. H. May, kaks laulu filmist „Laul vallutab maailma — Joseph Schmidt.

Tartu. (579.2 m, 0,5 kv.) 7 ülekanne Tallinnast. — 18 heliplaate ja reklaami. — 18.15 ülekanne Tallinnast. 20 ilmateade ja ajanäitajaõiendus. — 20.05 ülekanne Tallinnast.

Lahti ja Helsingi. 17 ajaviitemuusikat — 18.30 laule 19.15 ritsitatsioon — 19.35 klaverimuusikat — 20.30 muusikat.

Stokholm ja Motala. 14.25 lõõtsharmoonika ettek. 15.0 5ajaviitemuusikat — 18.05 mängumeestemuusikat 19.15 heliplaate — 20.45 solistide eeskava — 23 orelikontsert.

Luksemburg. 8.45 helipl. 13 orkestrikonts. — 19.30 segakontsert — 20.3 5raadiokabaree — 21.20 orkestri kontsert — 22.30 kontsert 22.45 orkestrikontsert — 23.30 tantsumuusikat.

Riia ja Madona. 7.40 hommikkontsert — 18 ork.-kontsert — 19 läti helitöid 20.05 orkestrikontsert — 21.25 laulukesi — 21.45 orkestrikontsert — 22.30 linnud ja puude kohin muusikas ja looduses.

Varssav ja Katovice. 7.48 heliplaate — 18.15 klaverik. 19.15 laule — 20 koorik. — 21.30 sümfooniakontsert — 0.20 tantsumuusikat helipl.

Praha. 7 muusikat — 19.20 saksa saade — 20.10 muusikat — 21.25 laule klaveri saatel — 21.45 muusikat — 22.15 ringhäälingu ork. kontsert — 23.15 populaarseid refraine čehhi helil.

Viin. 18.50 originaalmuusikat — 20.10 rahvalaule 21.30 kuuldem. — 2 3õhtuk. 1 tantsuplaate.

Moskva ja Komintern. 11.15 lõunakontsert — 19.30 heliplaate — 21 õhtukonts.

Tallinna turg

Liha. Sealiha terwe sea wiisi 52 — 56 senti, sealiha wõi müügi 55 — 75 senti, seapead 35 senti, sulatatud searasw 100 — 110 senti, soolatud seapekk 70 — 75 senti, suitsusink 100 — 125 senti, loomaliha 34 — 65 senti, wasikaliha 30 — 60 senti, lambaliha 45 — 70 senti kilogramm.

Linnud. Tapetud kanad 75 — 140 senti, kanapojad 35 — 65 senti tükk.

Kanamunad 6 — 9 senti paar.

Piimasaadused. Taluwõi (köögiwõi) 110 — 120 senti, meiereiwõi (lauawõi) 125 — 130 senti, kohupiim 25 senti, hapukoor 90 senti, juustud 60 — 150 senti kilogramm.

Terawiljasaadused. 4-kg. rukkileib 52 s., 2-kg. rukkileib 26 senti, 2-kg. peenleib 47 senti, 2-kg. sepik 52 senti, 2kg. sai 53 — 65 senti, 1-kg. sai 34 senti, nisupüülijahu, sõre 36 — 38 senti, pehme 30 — 36 s., sepikujahu 22 — 24 s. kg., tangud ja kruubid 18 — 22 senti, nisupüül 18 — 28 sentikg.

Juur- ja aiawili. Kartulid 45 senti 20-ltr. mõõt, wärske pääkapsas 4 — 5 senti, hapukapsas 8 — 12 senti, kaalid 6 — 7 senti, peedid 10 senti kg., porgandid 5 senti ltr. türgioad 8— 12 senti kg., lillekapsas 8 — 25 senti pea, hernekaunad 8 senti ltr., poetatud herned 20 senti ltr., wärsked kurgid 45 — 180 s. sada, tomatid 10 kuni 15 snti kg.

Kalad. Wärsked räimed 12 — 16 s., kilud 18 s., tursad 10 s., kameljad 15 — 20 senti, latikad 35 senti, ahwenad 25 — 45 senti, haugid 30 senti, kohad 70 senti, lõhed 150 senti kg.

Õunad ja marjad. Õunad 145 — 320 s. 20-ltr. mõõt, 10 — 15 s. ltr., pirnid 15 — 25 senti liiter, 2 — 15 s. tk., ploomid 25 — 50 senti liiter, pohlad 10 senti liiter, põldmarjad 20 — 22 senti liiter.

Seened 25 — 120 senti liiter.

Heinad. Põlluhein 75 — 85 senti, metsahein 40 kuni 45 senti puud.

Seapõrsad 6 — 12,5 krooni tükk.

Vastutav toimetaja Arnold Sepp. Trükitud SAKALA TRÜKIKOJAS, Wiljandis. Väljaandja SAKALA KIRJASTUSÜHING.